

Правилник за чуваре пруге, 1933.

Садржај

Увод

I отсек

Опште одредбе

II отсек

Пружна, станична и саобраћајна постројења

III отсек

Надзор пруге

IV отсек

Ред вожње

V отсек

Обавештење о саобраћају возова

VI отсек

Надзор при саобраћају возова

VII отсек

Ванредни догађаји

VIII отсек

Вожња радничких колица и дрезина

IX отсек

Саобраћај на двоколосечним пругама

X отсек

Затварање колосека

XI отсек

Одржавање пруге

656.2(060.13)

ЖЕЛЕЗНИЦЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

БРОЈ 10

ПРАВИЛНИК ЗА ЧУВАРЕ ПРУГЕ

~~БИБЛИОТЕКА
Министарства Промисла
Број 3957~~

ВАЖИ ОД 1 АВГУСТА 1933 ГОДИНЕ
Г. д. бр. 34765/33

1933

ШТАМПАРИЈА ДРЖАВНИХ ЖЕЛЕЗНИЦА У СУБОТИЦИ

ДРЖАВНЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Уведено у нови инвентар бр. 1928(1)

1 јануара 1942 год.

Београд.

БРОЈ 10

ПРАВИЛНИК ЗА ЧУВАРЕ ПРУГЕ

ВАЖИ ОД 1 АВГУСТА 1933 ГОДИНЕ

Г. д. бр. 34765/33

1933

ШТАМПАРИЈА ДРЖАВНИХ ЖЕЛЕЗНИЦА У СУБОТИЦИ

Служ. у.

36367

Накнадне допуне и исправке овога Правилника

Редни број	Према решењу		Допуњује се — исправља — у овом Правилнику члан	Допуна — исправка оштампана у Служб. новинама д. с. у. (број и датум)
	Број	Датум		

САДРЖАЈ

Страна

УВ ОД

7

I OTCEK

Опште одредбе

Чл.	1 — Појам звања „чувар пруге“	9
”	2 — Услови за чуваре пруге	11
”	3 — Општи прописи	11
”	4 — Дужности чувара пруге	13
”	5 — Старешине чувара пруге	16
”	6 — Службени закони, правилници, прописи и др.	17
”	7 — Стан и намештај	18
”	8 — Понашање чувара пруге у стражари и ван стражаре	19
”	9 — Снабдевање сигналним средствима, алатом, материјалом и службеним оделом	21
”	10 — Забрана напуштања повереног дела пруге и замена	22

II OTCEK

Пружна, станична и саобраћајна постројења

Чл. 11 — Почетна и крајња тачка пруге и одређивање страна и врста пруге	23
„ 12 — Километарски и хектометарски стубови, падокази, браници, опомене и међици	24
„ 13 — Станице, укрснице, постаје, товаришта, итд.	25

III OTCEK

Надзор пруге

Чл. 14 — Слободан простор ширине пруге	27
„ 15 — Однос чуvara пруге према суседним власницима земљишта. — Пожарни реон и спречавање пожара	29
„ 16 — Приступ на пругу	30

	Страна
Чл. 17 — Паша стоке у близини пруге	31
„ 18 — Недопуштене радње на прузи и железничкој имовини	32
„ 19 — Предмети нађени на прузи	33
„ 20 — Надзор над прелазима у равни колосека и руковање браницима	33
„ 21 — Чување телеграфских, телефонских и осталих сигналних водова	36

IV OTCEK

Ред вожње

Чл. 22 — Врста и назив возова	38
„ 23 — Означавање возова	39
„ 24 — Састављање реда вожње	39

V OTCEK

Обавештење о саобраћају возова

Чл. 25 — Објављивање редовних возова	40
„ 26 — Објављивање ванредних возова пружном особљу	40
„ 27 — Објављивање о изостајању возова	42

VI OTCEK

Надзор при саобраћају возова

Чл. 28 — Сигнална средства	42
„ 29 — Руковање сталним сигналимa	44
„ 30 — Руковање апаратима електричног сигналног звона	45
„ 31 — Употреба сигнала електричним звоном, од стране чувара пруге	48
„ 32 — Општи појам о саобраћају возова	50
„ 33 — Надзор пруге и поступак при саобраћају возова	51
„ 34 — Посматрање воза при његовој проласку	52
„ 35 — Употреба сигнала при саобраћају возова	54
„ 36 — Заустављање воза на отвореној прузи	59
„ 37 — Заштићивање заустављеног воза на отвореној прузи; продужење вожње	62

Чл. 38 — Поступак кад воз не може да одржи прописано време вожње	65
„ 39 — Помоћне локомотиве и возови, начин и средства за тражење помоћи	66
„ 40 — Поступак, ако воз, који је тражио помоћ, може наставити вожњу пре но што је стигла помоћна локомотива (воз)	67

VII OTCEK

Ванредни догађаји

Чл. 41 — Опште одредбе	68
„ 42 — Поступак за време олује, јаке кише, провале облака, поплаве, одроњавања земље или стена, земљотреса, итд.	68
„ 43 — Поступак за време падања снега и вејавице	69
„ 44 — Поступак кад возила одбегну, или кад се од воза, за време вожње, откину	71

VIII OTCEK

Вожња радничких колица и дрезина

Чл. 45 — Циљ вожње радничких колица	74
„ 46 — Водство и пратња радничких колица	75
„ 47 — Услови за вожњу радничких колица	76
„ 48 — Опрема радничких колица за вожњу	78
„ 49 — Саобраћај радничких колица на прузи	78
„ 50 — Осигурање радничких колица када стоје на прузи, или у станици	80
„ 51 — Саобраћај радничких колица када су натоварена експлозивом, или муницијом	80
„ 52 — Вожња ручних дрезина и других сличних возила	81
„ 53 — Одредбе о употреби и руковању моторних дрезина и пружних аутомобила	81
„ 54 — Лаке моторне дрезине и лаки пружни аутомобили	82
„ 55 — Тешке моторне дрезине и тешки пружни аутомобили	84

IX ОТСЕК

Саобраћај на двоколосечним пругама

	Страна
Чл. 56 — Опште одредбе	85
„ 57 — Предвиђена вожња по неправилном колосеку	85
„ 58 — Непредвиђена вожња по неправилном колосеку	86

X ОТСЕК

Затварање колосека

Чл. 59 — Појам затварања колосека	86
„ 60 — Предвиђено затварање колосека	87
„ 61 — Непредвиђено затварање колосека	87
„ 62 — Мере безбедности за време док је колосек затворен	88

XI ОТСЕК

Одржавање пруге

Чл. 63 — Општи преглед стања пруге	89
„ 64 — Одржавање доњег строја	89
„ 65 — Одржавање горњег строја	91
„ 66 — Одржавање зграда и других објеката	94
„ 67 — Чуварева дужност код већих послова за одржавање	94
„ 68 — Надзор над радницима и пословима	95
Завршне одредбе	96
Прилози	97

УВОД

1 — Железничке пруге деле се на *главне* и *споредне*; које су главне, а које споредне, одлучује Министар саобраћаја.

2 — Одредбе, прописане за возове, важе и за локомотиве и за моторна кола, када посебно саобраћају.

3 — Под називом „*возни службеници*“ разуме се свеколико особље једног воза, тј. и „*возно особље*“ и „*машинско особље*“.

„*Гласник*“ је службеник, који, у циљу заштићивања воза у прописаним случајевима, иде пред возом на даљини од 700 метара (на споредним пругама на 400 метара).

Гласник мора носити потребна ручна сигнална средства и праскалице.

1 ОТСЕК ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Појам звања „чувар пруге“

1 — *Чуварем пруге — опходарем* — сматра се сваки онај железнички службеник, који је испунио услове члана 2 овога Правилника и који је положио све испите, прописане Правилником о полагању стручних испита, па је, као такав, постављен за чувара пруге.

2 — *Чувар пруге — опходар* — обилази, надзирава и чува железничке пруге и сва њина постројења, као и железничку имовину, а, у исто време, врши и све мање техничке дужности у вези са одржавањем пруге, уколико је то у границама његове моћи, старајући се, да железничка пруга, са свима својим постројењима, буде за саобраћај увек у исправном и безбедном стању.

Чувар пруге — опходар — уколико се, за време службе, налази у стражари, дужан је, да у Стражарском дневнику (телефонском дневнику, види Прилог I), упише свако телефонско саопштење, сваки дати сигнал прузи, као и број сваког воза који прође поред стражаре, са назначењем дана, часа и минута за сваки наведени случај.

3 — На пругама са јачим саобраћајем, или где је то нарочито потребно, поред чувара пруге — опходара — постоји још чувар браника, који ће увек, поред руковања браником, убележавати у Стражарском дневнику свако телефонско саопштење, сваки дати сигнал прузи, као и број сваког воза, који прође поред стражаре, са назначењем дана, часа и минута за сваки наведени случај.

Чувару браника, ако му то редовна служба допушта, може се доделити и мањи део пруге, на коме ће у свему вршити дужност чувара пруге — опходара.

4 — Поред напред наведених врста чувара, где је потребно, постоји и нарочита врста чувара са називом:

а) *чувар косина* (усекâ, падинâ) — који стално надгледа опасна места у усецима (на падинама), која се одроњавају, и који, по могућству, пре сваког воза или што чешће обилази ова угрожена места и уклања сметње, ако се појаве, уколико то може сам, или, ако сметњу не може уклонити, угрожено место заштићује прописним сигналимa и даље поступа по одредбама овога Правилника;

б) *чувар моста* — који је одређен за чување извесних мостова, и

в) *чувар тунела* — који је одређен за чување извесних тунела.

И овим се чуварима, ако то редовна служба допушта, може доделити мањи део пруге, на коме ће у свему вршити дужност чувара пруге — опходара.

5 — Све наведене врсте чувара, називаћемо у овоме Правилнику *чуварем пруге*, а како ће се у коме случају поступити, прописано је овим Правилником.

Сви ови чувари пруге, према одредбама Закона о железницама јавног саобраћаја, врше на своме делу пруге, поред редовне дужности, и железничко-полициску службу.

6 — Чувару пруге може се, изузетно, доделити и друга споредна дужност, која нема везе са напред наведеним дужностима (на пр. издавање возних карата, итд.), али му се ова дужност може доделити само онда, када то допушта његова редовна дужност и по нарочитом, претходном, одобрењу Обласне дирекције.

7 — За чувара одјавнице (одјавника), чувара блокарнице (блокара) и чувара линија (телеграфа), прописане се посебан Правилник.

Члан 2

Услови за чуваре пруге

Свако лице, које жели да постане чувар пруге, мора да испуњава све услове, који су прописани у Закону о државном саобраћајном особљу, а, осим тога, мора да познаје све прописе, који се односе на ову службу и да ову службу практично добро познаје. Због тога мора сваки чувар пруге, да проведе, као дружински радник, најмање 18 месеци на практичном раду без већих прекида, од којих 2 месеца код чувара пруге, и ако, по оцени претпостављених старешина, покаже способност, која задовољава, може му се одобрити полагање испита у року, који ће одређивати Обласне дирекције за пријављене кандидате.

Када лице, које жели постати чувар пруге, испуни све напред поменуте услове, може по поднетој, својеручној написаној, молби, а по одобрењу Обласне дирекције, полагати испит.

Одлука о одобрењу полагања испита за чувара пруге, као и дан и место, где ће кандидат полагати овај испит, саопштиће се кандидату, преко надлежне јединице.

Испит ће чувар пруге полагати према Правилнику о полагању стручних испита, и ако на испиту не покаже задовољавајући резултат, може испит само још једанпут поновити, најраније после шест месеци.

Члан 3

Општи прописи

1 — Све одредбе, које су наведене у Закону о државном саобраћајном особљу, који је обнародован у „Службеним новинама“ бр. 146-XLVIII од 1 јула 1931 године, а под §§ 3, 4, 6, 11, 12, 13, 24 (став 1 и 2), 25 (став 1 и 2), 26 (став 1 и 2), 29, 30, 33, 38 (став 1), 40, 43, 44, 52, 54, 55, 56, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78 (став 1, 2, 5, 6, 7 и 10), 79, 80 (изузев последњег става), 81, 82, 83, 87, 88, 89, 91, 92 (став 1, 2, 3 и 4), 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103 (став 1 и 2), 104, 105, 107, 108 (став 1), 110, 111

(став 2), 112, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 126, 127, 129, 135, 139 (став 1), 141, 144, 146, 147, 148, 149, 152, 153, 154, 157, 158, 159, 160, 161, 189, 190, 191, 192, 193, 195, 197, 198, 201, 220 (став 1 до 6), 225, 226 и 252, важе и за чувара пруге, који ове одредбе мора познавати и по њима у свему поступати.

2 — Сваки чувар пруге мора имати на уму, да ни један правилник не може предвидети све евентуалне случајеве, и за њих прописати одредбе, по којима се треба управљати, него се очекује од личне побуде и увиђавности самог службеника, да, у сваком поједином случају, задржи присутност духа, и да, брзо схватајући ситуацију, у духу правилника, предузме и учини све, што је у интересу службе, и да тако обезбеди редован, не-сметан и сигуран саобраћај.

3 — За службу чувара пруге могу се употребити само она лица, која су физички и душевно потпуно здрава, која су навршила 21 годину живота, регулисала војну обавезу, доброг су владања и заклета на дужност чувара пруге.

Лица нема, кратковида, наглува, или која не распознају боје, или која имају друге телесне недостатке у толикој мери, да би се њиховим радом доводила у опасност њихова лична безбедност, или безбедност самог саобраћаја, не смеју се узимати за извршну службу.

Лица одана пићу не смеју се трпети у служби.

4 — Сваког чувара пруге треба снабдети свима оним правилницима и упутствима, који се односе на његову службу, из њих га стално поучавати, и, осим тога, упознати га са сваком наредбом, која се односи на његову службу.

5 — Старији службеници, за то одређени од старешине јединице, или надзорници пруга, пропитиваће и поучаваће, најмање једанпут месечно, чуваре пруга о свима прописима, који се односе на њихову службу. О томе ће се водити записник — књига, у који ће се уносити датум и предмет испитивања и поучавања, а сваки је службеник дужан својим потписом потврдити, да је био присутан овом испитивању и поучавању. Ко ће од

напред именованих службеника вршити испитивања и поучавања, одредиће старешина јединице, са обзиром на њихову способност, као и на то, да ли ти одређени службеници имају за то времена поред свога редовног посла.

6 — Сваки чувар пруге мора бити најмање двапут годишње испитан и од старешине јединице. О овом главном извршеном испитивању, саставља се записник — књига, у који треба убележити презиме и име испитаног чувара пруге, датум и кратак предмет испитивања, као и његов успех. Чувар пруге, који при овим испитима, не покаже довољну спремност за вршење своје службе, удаљиће се са службе и даће му се споредна служба, све дотле, док на оваквом поновном испитном року не докаже, да је потпуно спреман. Ако чувар пруге и на поновном испиту покаже слаб успех, удаљиће се засагда са службе чувара пруге и ставиће се Обласној дирекцији на расположење, која ће одлучити, шта ће с њиме да буде.

Члан 4

Дужности чувара пруге

1 — Дужности чувара пруге јесу:

а) да обилази своју деоницу онолико пута, колико му је прописано од Дирекције, и да пази на додељени му део пруге, да ништа на прузи не смета безбедном саобраћају возова; да пази на слободан простор ширине пруге; да пази на прелазе у равни колосека (у нивоу), да су чисти и да се између коловозних шина и шина вођица (штитница) на прелазима не налази никакав предмет; да рукује браницима на прелазима, на којима му је то наређено; да пази на сталне уређаје, телеграфско-телефонске и сигналне водове; да пази, да приватна лица не заузимају железничка земљишта и да не премештају или не уништавају камене експроприационе белеге; да пази на предмете у пожарном реону; да пази на део пруге који пролази кроз шуму, са обзиром на могућност пожара, као и да које дрво не падне на

колосек; да пази у усецима и на падинама, да се какав камен или земља не одроне и не падну на пругу; да пази на мостове и пропусте, да ли је све у исправном стању и да су чисти, нарочито лежишта мостова, као и да су код провизорних и дрвених мостова сви завртњи и пијавице (кланфе) утегнути, а бурад с водом противу пожара, да су увек пуна воде; да пази да стока и приватна лица не ходају пругом и по косинама насипа и усека, и да се не штети трава и растиње, који на железничком земљишту постоје ван колосека; у случају јаче кише, да пази на кретање река и потока, који имају везе с пругом, да велика вода не нанесе квара прузи и да вода не угрози безбедан саобраћај возова; у случају снежних вејавица, да пази да снег не угрози безбедан саобраћај возова, итд.

Све нађене недостатке и сметње чувар пруге дужан је одмах сам да отклони, ако то може, а ако не може да, по прописима, заштити угрожено место, и да о томе најбрже обавести претпостављене старешине. Ако је у питању безбедан саобраћај возова, онда о томе има одмах да обавести и околне станице;

б) да пази на дате звучне сигнале, који се односе на саобраћај возова, и на воз, који је у покрету, да његово кретање одговара датом сигналу; да уопште пази на сигурност воза; да на возу нешто не гори, да врата на колима нису отворена или да нешто са воза не стрчи, па да падне, или да закачи на мосту или тунелу; да су кола међу собом заквачена; да на колима нема квара, што би могло изазвати неки несрећни случај, итд. Тако исто да пази на све сигнале, који се дају с воза, да их прихвати и да и сам даје потребне сигнале;

в) да рукује скретницама и станичним сигналимa и осветљује их, као и да издаје возне карте и врши друге ванредне послове, ако за све то добије нарочито наређење од Обласне дирекције, или ако је то, тренутно, потребно у интересу безбедности саобраћаја;

г) да носи објаве за возове и сва друга усмена и писмена саопштења по прузи, кад то треба;

д) да онај чувар пруге, који врши службу опходара,

мора имати „Бележну књигу за чуваре пруге — опходаре“ (Види Прилог II), у којој прву страну попуњава секција за одржавање пруге, а за попуњавање рубрика на осталим странама књиге, свакодневно ће се старати чувар пруге — опходар.

У рубрици: „Дана . . . месеца . . . године“, која је у челу двеју страна, уписује чувар пруге, хронолошким редом, сваког дана, датум, месец и годину дежурства.

Рубрику: „Обавештење о кретању воза“, попуњава дежурни службеник станице, постаје, блокарнице, одјавнице или стражаре, који даје обавештење чувару пруге о кретању возова, што потврђује својим потписом. Ако чувар пруге, на своме делу пруге или у близини има станицу, онда ће захтевати, да ово обавештење увек упише дежурни службеник у станици, а само ако, на своме делу пруге или у близини, нема станицу, тражиће да му ово попуни који други од напред наведених службеника.

У рубрици: „Горња обавештења о кретању возова примио од опходара“, потврдиће својим потписом сваки десетар и чувари усека, мостова и тунела (који о саобраћају возова нису обавештени), да су обавештење о кретању возова примили на знање и уједно ће ставити час и минут, када им је обавештење дато. Ово обавештење, чувар пруге, који носи „Бележну књигу“, дужан је да саопшти сваком десетару и чувару пруге на кога, при обилажењу пруге, наиђе, као и вођама свих врста дрезина и радничких колица.

У рубрици: „Код опхода пруге нашао упослених“, уписаће чувар пруге, колико је нашао радника, да раде на његовом делу пруге, са означањем километра, на ком раде и часа и минута, када их је нашао.

У рубрици: „Примо-предаја службе“, уписују оба чувара пруге, приликом смене, кад је један другоме предао дужност, са означањем часа и минута, што обојица потврђују потписима.

У рубрици: „Код опхода пруге пролазио . . .“, уписује дежурни службеник у станици, постаји, блокарници, одјавници или стражари, час и минут, када је

чувар пруге туда прошао, што ће службеник потврдити потписом и жигом, ако га има.

Ако чувар пруге прекине опход, због службеног задржавања на прузи, или у станици, убележиће то чувар пруге у за то одређену рубрику.

У рубрици: „Опис ванредних догађаја“, уписује чувар пруге сваки ванредни догађај, који сам примети, или му буде саопштен.

У крајњој рубрици: „Потпис контролног органа“, уписује контролни орган своје име и презиме, када врши контролу.

2 — Чувари пруге добијају под свој надзор извештај део пруге, чију дужину као и начин и број обилажења одређује Обласна дирекција према месним приликама, терену, важности пруге и према броју возова. На томе делу пруге дужни су чувари пруге, да врше све послове прописане овим Правилником.

3 — Осим наведених дужности у овоме Правилнику, извршаваће чувари пруге и друга писмена и усмена наређења, која добију од претпостављених, ако та наређења нису у супротности са безбедношћу саобраћаја. Чувар пруге ће, усмено или писмено, извештавати своје претпостављене о свима догађајима и о свему што је потребно ради одржавања пруге и безбедног саобраћаја.

4 — Чланови породице чувара пруге, када примете неке ванредне догађаје на прузи, или кад чују неке ванредне сигнале, дужни су, да чувара пруге одмах обавесте о томе, као и да, уколико то могу, притеку у помоћ чувару пруге у вршењу дужности.

5 — За све недопуштене поступке, који учине чланови породице чувара, одговоран је и чувар пруге.

Члан 5

Старешине чувара пруге

1 — Старешине чувара пруге јесу:

а) десетар радничке дружине, ако је регулисан службеник, који контролише рад чувара пруге само у техничком погледу;

б) надзорник пруге и приправник надзорника пруге са положеним испитом за чувара пруге;

в) шеф секције и секцијски инжењери, као и од шефа секције одређени службеници из секцијске канцеларије;

г) Грађевинско одељење Обласне дирекције;

д) надлежна Обласна дирекција;

ђ) Генерална железничка дирекција;

е) Министарство саобраћаја.

Тако исто, и сви органи напред наведених власти од г) до е) имају права надзора и ислеђења по служби чувара пруге, ако су за то од поменутих власти нарочито одређени.

У саобраћајним питањима, чувари пруге дужни су покоравати се наредбама органа Саобраћајног одељења.

2 — Присуство претпостављеног, односно надзорног органа, не ослобођава чувара пруге одговорности у вршењу своје службе.

Члан 6

Службени закони, правилници, прописи и др.

1 — Сваки чувар пруге добија при ступању на дужност:

а) Закон о државном саобраћајном особљу;

б) Закон о железницама јавног саобраћаја;

в) Правилник за чуваре пруге;

г) Сигнални правилник;

д) Пропис о чувању личне сигурности саобраћајних службеника;

ђ) Пропис о поступању у случају изненадног обољења.

Поред наведеног, чувар пруге добија и Извод из реда вожње између суседних станица, који се одмах замењује новим, чим се ред вожње на његовом делу пруге измени.

2 — Чувар пруге дужан је да добро научи све пре-
дате му законе, правилнике, прописе и др. уколико се
односе на његову службу и да по њима врши службу.

За објашњење, ако му треба, обратиће се својим старешинама, јер разлог, да није разумео, неће му се примити за оправдање. Тако исто, чувар пруге дужан је да поучава што чешће оне чланове своје породице из додељене им службе, којима је, по чл. 20, т. 10 овог Правилника, додељена извесна дужност.

Члан 7

Стан и намештај

1 — Сваки чувар пруге обавезан је, да са својом породицом станује у додељеној му стражари или другој државној згради, ако му је уступљена. Они чувари пруге, који станују у стражарама или државним зградама, које су им додељене, плаћаће предвиђену закупнину (станарину) по одредбама Уредбе о утврђивању вредности станова. Ако стражаре или друге државне зграде нема на његовом делу пруге, дужан је да станује у месту, које је најближе његовој деоници, и по могућству, у кући што ближе прузи. Они чувари пруге, који морају да станују у приватној кући, морају, претходно, пријавити стан секцији, да шеф секције да одобрење за тај стан или да одреди други.

Прозори на стражарама, који гледају на пругу, и који се виде са воза, морају ноћу бити закривени капцима или густим засторима, који не смеју бити црвене или зелене боје.

2 — Сваки чувар пруге добиће у стражари најпотребнији намештај, о чему у свакој стражари мора постојати и списак, са назначењем вредности предмета, који су дати стражари као намештај. Секција ће водити посебан општи списак намештаја за све стражаре.

Шта спада у намештај за једну стражару одредиће Генерална дирекција.

Чувар пруге одговоран је за све предате му ствари, и у погледу количине и у погледу њихова одржавања. При предаји стражаре, увек ће надзорник пруге бити присутан и утврдиће, да ли је, по списку, све у реду

предато. Сваки недостатак, утврђен при предаји стражаре, надзорник пруге ће доставити секцији, за наплату од онога чувара, код кога су ствари биле дотада на руковању.

3 — Сваки чувар пруге у стражари добиће и један службени зидни часовник, који мора сваког дана дотеривати према датом сигналу 14 „Дотеривати часовнике“, а уједно ће га, том приликом, и навити. Ако часовник не ради добро, доставиће то своме надзорнику пруге, а сâм не сме ништа покушавати око оправке часовника. За време, док је часовник из стражаре на оправци, чувар пруге добиће резервни часовник.

На служби, чувар пруге мора имати и свој џепни часовник, који тачно ради, и који ће, о свом трошку, купити, од оне врсте часовника, који су одобрени за железничке службенике. И овај часовник чувар пруге мора сваког дана дотеривати према сигналу 14 „Дотерати часовнике“ и уједно ће га тада и навити.

Чувари пруге у стражарама, у којима нема електричног сигналног звона или телефона, или ако чувар пруге није био у стражари, када је дат сигнал 14, дотерује он своје часовнике по џепном часовнику надзорника пруге, а, првенствено, по часовнику станице, ако долази до станице.

Члан 8

Понашање чувара пруге у стражари и ван стражаре

1 — Чувар пруге дужан је, да додељену му стражару одржава у најбољем реду и чисто, а тако исто дужан је, да и око стражаре одржава највећи ред и чистоћу. За сваку штету у овом погледу, он је одговоран, и за себе и за своју породицу.

2 — У стражари сме да станује само чувар пруге са својом породицом. Строго је забрањено примати на стан друга лица.

3 — Строго је забрањено запаљиве предмете slagати на тавану стражаре и у близини стражаре и пруге,

као: сено, сламу, шашу, суво грање, иверје, итд. Ђубре се има бацати у нарочиту јаму за ђубре, која мора бити увек добро покривена.

4 — Забрањено је пред стражаром и на видним местима са колосека, као и по огради и на браницима, вешати, простирати или сушити рубље, постељне ствари и друге предмете. Ово се може чинити само иза стражаре, где се све то неће видети са колосека.

5 — Строго је забрањено држање ма каквих домаћих животиња у просторијама стражаре.

Од домаћих животиња, чувар пруге може само толико и такве да држи, колико то одговара домаћим потребама његовим и његове породице, и то у затвореним стајама и оградама, да не праве штете суседима. Коњи и кунји се не смеју држати, а пси се морају држати преко дана на ланцу, или затворени.

Према месним приликама, може се чувару пруге заштитити и држање неких домаћих животиња, као на пр.: да не сме држати козе у клисурама, са којих се материјал одроњава на пругу, или су им косине засађене младима ма каквог дрвећа; свиње у вароши, где је њихово држање забрањено, итд.

6 — Зграде за приватне сврхе — господарске зграде — као: штале, кокошарнике, свиње, шупе, и томе слично, уколико Дирекција не може сама изградити, може чувар пруге подићи само по одобрењу секције, која ће му и место одредити. Ове зграде не смеју бити покривене лако запаљивим материјалом, а по спољашњости морају пристојно изгледати.

Зграде, које је сам чувар пруге, по одобрењу, подигао поред стражаре од свога материјала, не сме, при свом одласку, растури и носити. Оне остају својина Државних железница. Али, ако ново-усељени чувар пруге у стражару хоће да се користи овим зградама за своје потребе, дужан је да један део коштања накнади претходнику, о чему ће, у случају неспоразума, пресудити секција.

7 — Чувар пруге треба, кадгод може и када је

време за то, да, дуж пруге и око стражаре, по одобрењу секције, посади покоју воћку или дрвеће, водећи увек рачуна да засађено дрвеће сада и убудуће не смета слободном профилу пруге и телеграфско-телефонском воду, и да не спречи видик са колосека на путне прелазе, и обратно. Ово воће и дрвеће, као и оно остало дрвеће у своме реону, дужан је да одржава и чисти од гусеница и њихових гнезда. А породица чувара пруге треба, нарочито пред стражаром и на другом видном месту око стражаре, да засади цвеће, кад је време за то.

Воће и дрвеће, иако га је сам чувар пруге засадио на железничком земљишту, не сме, при одласку из стражаре, штетити, откопавати и носити. Оно остаје својина Државних железница.

8 — Чувар пруге може земљиште, уступљено му за обраду, — било бесплатно, било под закуп — а све то према издатим наређењима — обрађивати за своју домаћу употребу само тако, да тим не буде угрожен саобраћај на прузи или железничка имовина.

Чувар пруге може добити бесплатно до 500 м² зиратног железничког земљишта, ако га има на његовом делу дуж пруге, на коме ће садити најпотребније намирнице за себе и своју породицу. Давање под закуп или уступање овог земљишта другом лицу строго је забрањено.

9 — Чувар пруге не сме обављати (упражњавати) никакву трговину, нити сме точити алкохолна пића.

Члан 9

Снабдевање сигналним средствима, алатом, материјалом, и службеним оделом

1 — Сваки чувар пруге добија за вршење службе, а при ступању на дужност, сва сигнална средства, прописана Сигналним правилником, као и потребан алат и материјал.

Од алата добија: чекић за укивање ексера, бургију, кључ за завијање тирфона, кључ за завијање завртња, гвоздену лопату, дрвену лопату (за чишћење снега),

пијук, секиру, ручну тестеру, косу и сrp за кошење траве и корова, као и једну траку или друго мерило од 2 м дужине.

Од материјала добија: неколико прагова, за подметање испод шина када настане потреба; понеколико: ексера, тирфона, завртњева, гроверових прстенова или сличних за завртњеве, плочица, везица, као и који комад жице за телеграфски и сигнални вод. А сам ће чувар пруге направити већи број заглавица од тврдог дрвета, које ће, пре употребе, умочити у тер (катран), а дрво за заглавице и тер, добиће од надзорника пруге.

За одбрану стражаре у случају пожара, чувар ће, по могућству, добити ватрогасну спремну.

О примљеним стварима, чувар пруге водиће књигу (Види Прилог III), у коју ће бележити посебно инвентарске предмете, а посебно материјал. Оне ствари које чувар пруге доцније добије, накнадно ће уписати у књигу.

Чувар пруге одговоран је за све предате му ствари (сигнална средства, алат и материјал) и у погледу количине и у погледу њихова одржавања. Уколико материјал потроши или изда за службену потребу, пријавиће то надзорнику пруге, ради расходања и попуне стања уписаног у књизи.

2 — При ступању на службу, чувар пруге добија службено одело или новчану помоћ за одело, како је то Правилником о службеном оделу прописано. За време службе, мора увек носити службено одело, које мора пристојно и чисто одржавати.

Члан 10

Забрана напуштања повереног дела пруге и замена

1 — Строго је забрањено чувару пруге, да, без службене потребе, напусти поверени му део пруге. Поверени део пруге може чувар пруге да напусти само по допуштењу свога старешине и то никако пре, док му се не одреди замена, и док овоме не преда службу у реду.

За време одмора, на 6 сати пре пријема службе, не сме се чувар пруге удаљити изван реона, и за ово време има се одмарати.

2 — Чувар пруге и његов заменик дужни су, при узајамној предаји дужности, да један другоме саопште све, што треба са обзиром на службу, а нарочито један другоме да скрену пажњу на ванредне возове, и возове који се очекују.

Потребна сигнална средства, алат и материјал такође ће предати један другоме по списку, који свака стражара мора да има и све ће то забележити у Стражарски дневник: да је дужност предата — примљена у реду, и назначивши време предаје, потврдиће то својим потписима.

На које ће време, у редовним приликама, чувари пруге добијати замену, и у које ће се време примопредаја вршити, одредиће Обласна дирекција.

3 — Ако се чувар пруге разболи за време вршења службе, или ако, због болести, не може да наступи на дужност, мора о томе, на најбржи начин, да извести свога претпостављеног старешину, а овај ће му најхитније одредити замену. За остало у вези са болешћу има чувар пруге поступити по одредбама § 86 Закона о државном саобраћајном особљу и по прописима о поступању у случају изненадног обољења.

II ОТСЕК

ПРУЖНА, СТАНИЧНА И САОБРАЋАЈНА ПОСТРОЈЕЊА

Члан 11

Почетна и крајња тачка пруге и одређивање страна и врста пруге

1 — За све пруге, које полазе из Београда, важи Београд као почетна тачка пруге. За остале пруге, Генерална дирекција одређује почетну и крајњу тачку пруге.

2 — Десна и лева страна пруге одређује се увек, по правцу, од утврђене почетне тачке према крајњој тачки пруге.

3 — Под називом „једноколосечна пруга“ подразумева се пруга, на којој возови у оба правца саобраћају по истом колосеку. Пруга, у коју је са једном или са две своје шине, уплетен узани колосек друге пруге (уплетени колосек), или код које је једна шина употребљена као заједничка за колосек које друге пруге (збијени колосек), сматра се једноколосечном пругом.

Под називом „двоколосечна пруга“ подразумева се пруга са два колосека, на којима возови из једног правца саобраћају по једном, а из другог правца по другом колосеку. У нашој држави, прописује се на двоколосечној прузи саобраћај редовно по десном колосеку (правилни колосек). Ако постројења код пруга, које већ постоје, изискују, може и леви колосек да буде правилан колосек.

Под називом „паралелне пруге“ подразумевају се пруге (једноколосечне или двоколосечне), које, бар на једном делу, иду упоредо, једна поред друге, и од којих свака има свој саобраћај, независан од друге.

Члан 12

Километарски и хектометарски стубови, падокази, браници, опоменице и међици

1 — Километарски и хектометарски стубови на прузи означавају отстојање од почетка пруге у целим километрима и десетинама километра (хектометрима).

2 — Величине и дужине нагиба пруге означавају се падоказима. На споредним пругама, величине и дужине нагиба до 2,5‰ не треба означавати падоказима, али треба поставити сталне тачке за ознаку прелома нивелете.

3 — Прелази без браника преко железничке пруге у равни колосека морају бити обележени друмским опо-

меницама. Браници се морају поставити на путним прелазима, где то захтевају интереси безбедности саобраћаја.

Друмске опоменице постављају се са обе стране пруге, ван слободног простора ширине пруге, и имају натпис „Пази на воз“, који је окренут у правцу друма (пута), којим се долази на пругу.

Браници могу бити ручни и на потег. Први се постављају на прелазима, код којих се чувар, или лице за то одређено, стално налази, а други се налазе на прелазима, који су удаљени од чувара, и чувар их затвара помоћу нарочитог механизма.

4 — Пружне опоменице постављају се испред прелаза без браника, са десне стране, у правцу вожње, на 500 м (на споредним и узаним пругама 200 м), ако се део пута, који прелази пругу, не може видети на напред наведеном отстојању са воза у дужини од 25 м, лево и десно, од средине колосека, односно од средине крајњег колосека.

5 — На местима, где се два колосека приближују један друге, постављени су међици, који означавају границу, до које се кола и друга возила могу поставити на једном колосеку, а да се тим не омета вожња по другом колосеку.

Размак колосека код овог знака треба да је: код пруга нормалног колосека најмање 3,50 м, а код пруга узаног (0,76 м) колосека најмање 3,15 м.

6 — Чувар пруге треба да познаје типове: километарског и хектометарског коља, падоказа, браника, друмских и пружних опоменица и међика, који су прописани од стране Генералне дирекције.

Члан 13

Станице, укрснице, постаје, товаришта, итд.

1 — На железничким пругама, према саобраћајним и комерцијалним потребама, налазе се:

а) *станице* — она службена места, где се возови укрштавају и претичу, и где се врши целокупна или ограничена комерцијална служба (саобраћај путника и робе);

б) *укрснице* — она службена места, где, поред једног, односно два главна пролазна колосека, има бар још један колосек за укрштавање и претицање возова; укрснице могу служити и за ограничену комерцијалну службу;

в) *постаје (стајалишта)* — она службена места, која леже на отвореној прузи, и која немају никаквих споредних колосека, и на којима се врши саобраћај путника, и, евентуално, ограничени саобраћај робе;

г) *товаришта* — она службена места, где се, са отворене пруге, одваја један или више споредних колосека за утовар, односно истовар робе у колским товарима;

д) *распутнице* — она места, где се, са отворене пруге, одваја нека друга пруга;

ђ) *раскрснице* — она места, где се, две пруге секу у истој равни колосека;

е) *одјавнице и блокарнице* — она службена места, која чине границу просторних отсека, и служе за регулисање саобраћаја узастопних возова;

ж) *отворена пруга* — (скраћено: *пруга*), која везује међу собом станице и укрснице.

2 — У саобраћајном погледу, границе су између отворене пруге и станице или укрснице улазни сигнали, штитни сигнали или прилазни сигнали, а где ових нема почетак скретнице.

3 — Колосеци у станици, који су само са једне стране везани с неким колосеком, називају се „слепи“ (*крњи*). Према сврси којој служе, колосеци у станици називају се: *магацински, ложички, радионички*, итд.

• Колосеци на станицама обележавају се бројевима, тако да први колосек пред станицом носи број 1, а остали редом: 2, 3, 4, итд.

III ОТСЕК НАДЗОР ПРУГЕ

Члан 14

Слободан простор ширине пруге

Предмети, који се налазе поред, или између, колосека, морају бити толико удаљени од шине, да не смејају безбедности саобраћаја.

Од предмета, који се могу налазити поред, или између, колосека, или између шина једног колосека, треба разликовати две врсте:

а) *предмети*, који се слажу само под нагибом (шкарпом) и код којих нагиб према колосеку не сме бити већи од 45°, као што су: шљунак, песак, шљака, растресита земља, туцаник, итд., и

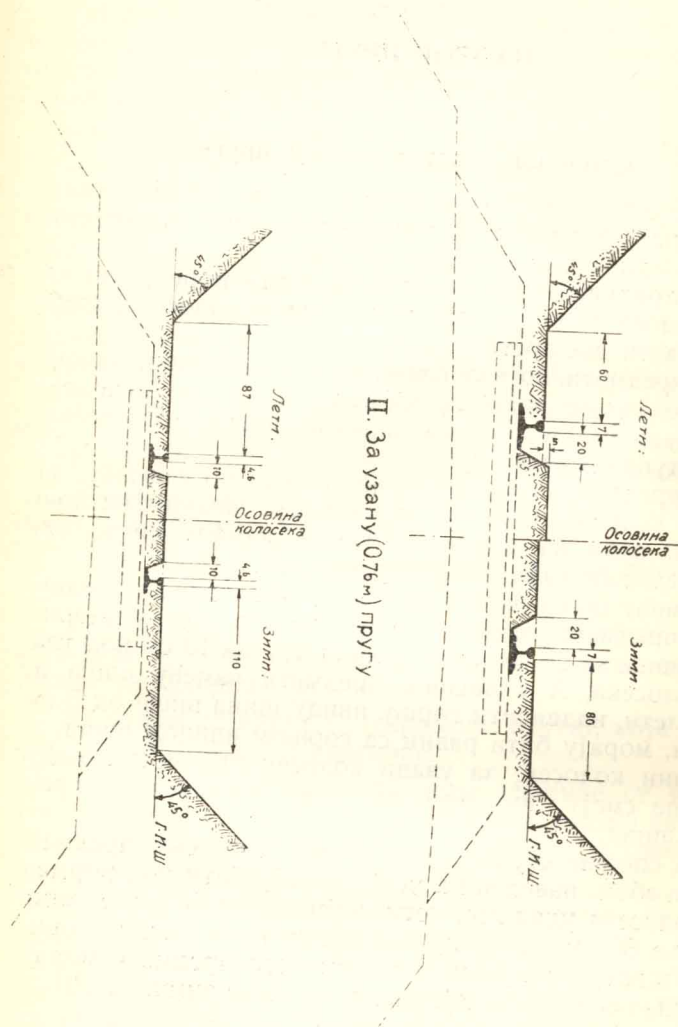
б) *предмети*, који, по природи или по слагању, узимају усправан положај, као што су: сандуци, витлови прагова, сложена дрва или греде, камаре цигле или крепа, сложен камен у камарама, итд.

Између шина једног колосека, обе напред наведене врсте предмета морају бити удаљене од унутарње ивице шине за 20 см код нормалног, а за 10 см код узаног колосека. А у висини, предмети између шина не смеју, лети, надвисити горњу ивицу шина више од 5 см, а, зими, морају бити равни са горњом ивицом шина, за нормални колосек; за узани колосек предмети између шина не смеју, ни лети ни зими, надвисити горњу ивицу шина.

Са спољне стране шина једног колосека, предмети под нагибом, наведени под а), морају бити код нормалног колосека удаљени, лети, најмање за 60 см, а, зими, најмање 80 см од ивице шине, мерено у висини горње ивице шине; а за узани колосек исти предмети морају бити удаљени, лети, најмање за 87 см, а зими, за 110 см.

Предмети, који, по природи или по слагању, узимају усправан положај, морају за нормални колосек, и лети и зими, бити удаљени од шине најмање за 130 см

СЛОБОДАН ПРОСТОР ШИРИНЕ ПРУГЕ

мерено од најближе шине, а за узани колосек ово отстојање мора бити најмање 140 см.

Ако предмети нису изнад шине виши од 55 см, може се ова удаљеност за узани колосек смањити на 100 см од шине.

Мере за удаљеност предмета ван колосека на пругама, где зими саобраћају снежна гртала, повећавају се на 200 см за време зиме, када ће снежна гртала радити по прузи.

Члан 15

Однос чувара пруге према суседним власницима земљишта — Пожарни реон и спречавање пожара

1 — Суседни власници земљишта не смеју ништа на своме имању, у близини пруге, смештати, радити или градити, што би пругу и њена постројења доводило у опасност, или би могло бити узроком каквог пожара.

2 — На коме се отстојању од пруге могу смештати, радити и градити лако запаљиви предмети, и под којим условима, прописано је у § 130 Закона о железницама јавног саобраћаја. А како се поступа у случају пожара државне имовине, одређено је Правилником о обезбеђењу железничке имовине од пожара.

3 — Чим чувар пруге примети, да приватна лица раде противу напред наведених прописа, одмах ће опоменути власника, а секцију ће известити што пре, преко надзорника пруге, где се и шта ради.

Ако чувар пруге примети, да се на прузи, или у близини, појавио пожар, мора сâм, а по потреби и са члановима породице, предузети све, што може, да пожар што пре угаси. Ако није у стању то сâм са својом породицом да уради, телефоном ће одмах обавестити суседне десетаре и чуваре пруге, и околне станице, са означењем места и обима (стања) пожара. У сваком случају, сваки од обавештених дужан је, најхитније лично, и са радницима, да притекне у помоћ, ако није спречен важнијим службеним неодложним послом.

Ако пожар доводи у питање безбедан саобраћај

возова на прузи, чувар пруге дужан је одмах да заштити угрожени део пруге, на прописном отстојању, са обе стране, сигналом 18 „Стој“. Ако је случај пожара у близини стражаре са електричним звучним сигналимa, чувар пруге ће дати и сигнал 9 „Зауставити све возове“, али угрожено место ипак мора осигурати сигналом „Стој“.

4 — При гашењу пожара, чувар пруге и остало особље имају се у свему придржавати ватрогасних и осталих прописа, који су издати за случај пожара. Поред тога, ако нема кога од старешина, чувар пруге дужан је да прикупи податке о месту и часу кад је пожар избио, раздаљину од пруге, време, температуру и правац ветра, шта је горело, ко је власник изгорелих предмета, шта је и ко од присутних рекао, ако је, пре чувара, приметио пожар, шта је могло проузроковати пожар, итд.

Члан 16

Приступ на пругу

1 — Законом о железницама јавног саобраћаја, у чл. 117, свакоме је забрањено ходање по железничкој прузи, насипима, мостовима и другим железничким постројењима, сем оних, који су нарочито отворени за путнике и грађане. Кома је све допуштен приступ на пругу, означено је у поменутом члану, а осим лицима, наведеним у поменутом члану, допуштен је приступ на пругу и:

- а) железничким лекарима;
- б) командантима места (гарнизона) и њиховим пратиоцима, шефовима Војних делегација при Обласним дирекцијама и њиховим подређеним официрима, под-официрима и осталим војним лицима, која имају службеног посла на прузи и то објавом докажу;
- в) приватним предузимачима, занатлијама и радницима, који раде на прузи и који морају имати службено допуштење;
- г) шумарским државним органима, којима је пове-

рен надзор над шумама поред пруге, ако за ове шуме немају другог приступног пута, и који морају имати допуштење за то.

Када је, због војничких вежби, допуштено да војници иду пругом, секција треба о томе да извести чуваре пруге.

2 — Лица која не припадају железничком особљу, а овлашћена су за кретање по железничкој прузи, морају се сама старати о својој личној безбедности.

3 — Изузев дирекциских и секциских органа, као и официра Главног генералштаба, другима је најстроже забрањено ма какво мерење, фотографирање или скицирање по прузи, ако за то немају нарочито одобрење Министарства саобраћаја, дирекције или секције.

Ако се таква лица нађу на прузи, чувар ће сам, или уз припомоћ других железничких службеника, одмах привести такво лице најближој власти, да се утврди, које је то лице и шта је радило. Чувар пруге ће о оваквом случају извести и секцију.

4 — Пијана лица, па ма то били и железнички службеници, или она лица, којима је допуштен приступ на пругу, морају се, безусловно, одмах удаљити с пруге.

5 — Лица, која чувар пруге нађе на прузи, а немају допуштење за приступ на пругу, чувар пруге ће утврдити његову идентичност, па ће саставити „Пријаву о иступу“ на утврђеном обрасцу (Види Прилог IV) и доставиће старешини, за даљи спровод надлежном среском начелству, ради кажњавања кривца.

У случају, да кривац неће да каже име, или се сумња да је казао право име, чувар пруге ће га пратити, ако му то служба допушта, док не наиђе на лице, које кривца познаје, или ће га, уз припомоћ кога железничког службеника, привести најближој власти, да се утврди ко је кривац, па да се оптужи.

Члан 17

Паша стоке у близини пруге

1 — На самој прузи, или по косинама насипа и

усека, не сме се, уопште, пуштати стока да се креће или да пасе.

У близини поред пруге, али ван насипа и усека, по нарочитом одобрењу секције, може се допустити да стока пасе, али само под строгим надзором одраслијих лица, преко 16 година старости. Не допушта се да деца чувају стоку на овим местима.

2 — Ко противно овим одредбама уради, чувар пруге дужан је да стоку одмах удаљи с пруге и из њене близине, да пронађе власника стоке и да са „Пријавом о иступу“, достави то старешини, наводећи величину штете, ако је ове било, да се кривац казни и штета наплати.

Члан 18

Недопуштене радње на прузи и железничкој имовини

1 — Чувар пруге дужан је, да чува сву железничку имовину, да јој се не нанесе ни од кога никаква штета или квар. У Закону о железницама јавног саобраћаја, у §§ 117 до 130, наведене су штете и недопуштене радње, које разна лица могу учинити према железници.

2 — Ако чувар пруге примети некога на прузи, било да злонамерно квари пругу, било у крађи, било ма у каквој другој недопуштеној радњи, дужан је одмах да поступи по § 135 Закона о железницама јавног саобраћаја. Ако кривцу не може утврдити идентитет, или ако кривац бежи, може чувар пруге позвати у помоћ суседне десетаре, чуваре пруге, раднике или друге железничке службенике, да би кривца ухватио и, под сигурном пратњом, спровео најближој власти. А, када је потребно, чувар пруге је овлашћен (§ 116 пом. Закона), да употреби непосредну силу, ако његово наређење не може на други начин да се спроведе.

Ако чувар пруге није могао да пронађе кривца, дужност му је, да настане, да га, помоћу власти, пронађе.

У сваком таквом случају, чувар пруге мора поднети „Пријаву о иступу“ својој секцији, са назначењем штете,

и ако је кривац познат навешће презиме, име, звање и одакле је, а ако је кривац побегао и остао непознат, треба и то навести, са извештајем да ли је и шта предузео, да се кривац пронађе.

Члан 19

Предмети нађени на прузи

На прузи, или поред пруге, нађене предмете од стране чувара пруге и чланова његове породице, или других лица, без обзира јесу ли они испали из кога воза или не, чувар пруге дужан је, уз потврду, предати своме надзорнику пруге, са назначењем времена и места, кад је и где предмет нађен, као и број воза, ако зна, из кога је предмет испао.

О нађеним предметима веће вредности, чувар пруге известиће и шефа или инжењера секције, када овај прође пругом.

Члан 20

Надзор над прелазима у равни колосека и руковање браницима

1 — О томе, како се имају израђивати, одржавати, обележавати и употребљавати прелазни путеви преко пруга у равни колосека, као и на којим се прелазима имају поставити браници, и како се ови употребљавају, прописано је у §§ 39, 118, 119, 120, 121 и 122 Закона о железницама јавног саобраћаја.

2 — Чувар пруге — опходари — и чувар баника, дужни су да пазе на све поверене им прелазе путова преко пруге у равни колосека, и да рукују браницима, за које им је то наређено.

Путне прелазе треба марљиво чистити и нарочито пазити, да се између коловозних шина и шина вођица на прелазима не налази никакав предмет или набијен снег. Кад је суво време, а у близини има воде, прелазе треба, по могућству поливати, да прашина, која се диже

при проласку воза, не би падала на осетљиве делове испод локомотиве и кола, те да их не би кварила.

3 — Чувар браника, који је одређен да воз дочека на путном прелазу, мора бити на том месту на 10 минута пре, но што ће воз проћи, а напустити га сме, када воз прође, и када прелаз преко пруге буде слободан.

4 — Браник треба затворити најдоцније на 5 минута пре проласка очекиваног воза, било да се браником рукује на лицу места, било на потег са извесне даљине.

Изузеци се допуштају само у случају, када је браник у непосредној близини станице, и када је чувару браника могућно сазнати тачан долазак воза и када му је видик слободан на већу даљину.

Забрањено је на 10 минута пре проласка воза пуштати стоку у већем чопору преко железничких прелаза у равни колосека.

При затварању браника треба пазити, да људи, кола и стока, не буду затворени између браника.

5 — Чувар пруге, или чувар браника, мора спречити свако насилно отварање браника, провлачење испод њега, или прелажење преко њега. Онога, који се о ту забрану огреши, треба, ако је могућно, задржати и предати полициској, или општинској, власти, а случај пријавити службеном старешини.

6 — Ако сигнално звоно или будилник нису у реду, а споразумевање телефоном није могућно, браници се морају затварати на пет минута пре редовног проласка воза.

У случају, да се поквари браник на потег, којим се рукује из даљине, а браник се до приспећа воза не може поправити, нити се надзор над отвореним путним прелазом може поверити којем другом службенику, чувар браника мора отићи до путног прелаза, и тамо сачекати пролазак воза.

Ако је путни прелаз у правцу вожње иза стражаре, а чувар браника не може да стигне до прелаза пре воза, нити је могао о томе известити станицу пре поласка воза, онда мора воз зауставити код своје стражаре, и

обавестити возне службенике, да браник на наредном путном прелазу није затворен.

Ако се прелаз у правцу вожње налази пред стражаром, а чувар браника не може да стигне до прелаза пре воза, онда ће телефоном тражити од станице, или прве суседне стражаре пред путним прелазом, да воз, по могућности, заустави, и да возне службенике обавести, да браник на путном прелазу није затворен.

7 — Чувар браника дужан је постарати се, да се покварени браник што пре оправи, да се возови не би морали непотребно заустављати.

О сваком квару браника, који се не може затворити, и не може га чувар сâм благовремено оправити, мора чувар браника одмах известити надзорника пруге и околне станице.

8 — По проласку воза, чувар браника дужан је да затворени браник одмах отвори. Али, ако за извесним возом, у кратком времену, треба да прође још неки воз или локомотива за потискивање у истоме правцу, или по двоколосечним или паралелним пругама у супротном правцу, браник остаје затворен, док и последњи воз, или локомотива за потискивање не прође.

9 — Ако се преко прелаза маневрише, чувар браника мора затворити браник. Али, ако се преко прелаза мора дуже маневрисати, треба маневру, с времена на време, обуставити, како би путници и кола могли прелазити преко пруге.

10 — Ако чувар пруге — опходар — има и браник у близини стражаре, али, поред додељене му дужности опходара не може сâм да рукује и браником, или не може да врши службу предвиђену Правилником о давању сигнала, могу се за ту службу, изузетно, узети и жена чуварева или његова одрасла мушка и женска деца, која су стара најмање 18 година. У овом случају, жена чуварева или његова одрасла деца, одређени за ову службу, дужни су претходно да положи испит пред шефом секције, из познавања потребних сигналних прописа за ову службу и прописа о руковању браницима,

а доцније да полажу и периодичне испите, предвиђене у чл. 3, т. 6 овог Правилника.

11 — За све послове, на којима и чуварева породица сарађује са чуварем, Министарство саобраћаја одредиће, по могућству, извесну награду чувару пруге, што је Правилником о споредним припадностима детаљније регулисано.

Члан 21

Чување телеграфских, телефонских и осталих сигналних водова

1 — Дужност је чувара пруге, да, при обилажењу свога дела пруге, брижљиво прегледа и телеграфске, телефонске и сигналне водове и да нађене недостатке оправља, уколико сам може. Нарочиту пажњу треба на ово да обрати за време непогода, буре, и када су снежне вејавице и велике улује, као и после њих.

Чувар пруге треба да обрати пажњу и да се жице водова нигде не додирују, а тако исто да не додирују ни друге предмете, као: грађевине, грање од дрвећа, итд.; да су од ових удаљене бар 1 метар, и да су при том свуда затегнуте преко порцуланских изолатора (чашица) и да су ови читави.

Зими треба отрести лед и иње, када се више на жицама нахватају.

2 — Ако чувар пруге нађе какав недостатак на телеграфско-телефонском воду, дужан је да га, по могућству, одмах, макар и привремено, оправља. Под привременом оправком разуме се:

а) ако је жица прекинута, да се оба њена краја добро остружу од земље и рђе, па да се у висини човека новим, уметнутим, добро очишћеним комадом жице, привремено, наставе и добро увежу, савијајући саставке, који ће се обмотати и танком жицом;

б) замршене жице треба одмрсити, да се не додирују, и предмете, који додирују жицу, уклонити;

в) искривљене стубове подупрети и настати да жице

не додирују земљу, или једна другу, или какав други предмет;

г) ако телеграфско-телефонски вод прелази преко пруге, најнижа жица мора бити најмање 6,50 мет. изнад горње ивице шине, код нормалних пруга; а код узаних, најмање 5,50 метара.

Кад чувар пруге не може ово да уради сам, треба да позове у помоћ суседне чуваре пруге, десетара и раднике, ако их у близини има. О оваквом случају увек се мора најхитније обавестити оближња станица, која ће о овоме извести надзорника телеграфа и надзорника пруге, па било да је квар стално или привремено, отклоњен, или не.

3 — Ако чувар пруге добије извештај од станице, да је у телеграфско-телефонском воду сметња, мора одмах да прегледа вод на своме делу пруге и да сметњу, ако је нађе, оправља, или ако не може да је оправља, да извести станицу, где је и каква сметња.

Ако чувар пруге није нашао сметњу на воду, или ју је нашао и оправљао, треба то да забележи на извештају, ако га је добио, па да га однесе суседном чувару пруге, јер може бити, да и код суседног чувара пруге има што за оправку.

4 — Уколико то служба допушта, чувар пруге мора помагати органима за одржавање телеграфско-телефонског вода. А да би могли чувари пруге и сами да врше мање оправке на воду, добиће за то потребне справе и материјал, што имају тачно да упишу у за то одређену књижицу и одговорни су за сав примљени алат и материјал.

Чим се употреби један део примљеног материјала, или се потребне справе покваре, дужан је чувар пруге да се обрати својим старешинама ради допуне и оправке. А ако чувару пруге за потребну оправку вода, не достигну материјал и справе којима располаже, има да их потражи од чувара суседа, па, ако и то није довољно, да их потражи од надзорника пруге.

5 — За одржавање телеграфско-телефонских водова, сигналних звона и електричних и других штитних сиг-

нала, дужни су чувари пруге, да се управљају по упутствима, добивеним од телеграфских контролора и надзорника. А о наређењима за веће радове, добивеним од телеграфског контролора или надзорника телеграфа, чувар пруге има да извести свог надзорника пруге.

Али, уколико то није нарочито хитно, сви контролори и надзорници телеграфа, имају се за сва наређења и рад чувара пруге по овоме, обраћати преко секције, а не непосредно.

IV ОТСЕК РЕД ВОЖЊЕ

Члан 22

Врста и назив возова

1 — Возови се деле на:

А) *Редовне возове* — који, према реду вожње, саобраћају сваког дана, или у поједине утврђене дане; и

Б) *Ванредне возове*, а то су:

а) *возови по потреби* — који се налазе у књижици реда вожње (графикону), али који се уводе у саобраћај само, кад се укаже потреба, од случаја до случаја;

б) *подељени возови* — који саобраћају по реду вожње оних возова, чији број носе, а уводе се у саобраћај само по потреби, од случаја до случаја;

в) *посебни возови* — који саобраћају у нарочитим приликама, по посебном реду вожње, који није предвиђен у општем реду вожње; и

г) *службени возови* (извидничка локомотива, помоћна вожња, вожња снежног гртала, објавна локомотива, тешке моторне дрезине и пружни аутомобили. Ови се возови уводе у ванредним приликама и без реда вожње.

2 — По својој важности и намењеном циљу возови се називају:

- а) дворски возови;
- б) брзи возови (дуксузни и експресни);
- в) путнички возови;
- г) мешовити возови;
- д) војнички возови;
- ђ) брзотеретни возови;
- е) теретни возови;
- ж) локомотивски возови; и
- з) радни возови.

Члан 23

Означавање возова

1 — Возови се означавају (називају):

а) бројевима, и то парним бројевима они возови, који саобраћају од почетне ка крајњој тачки пруге, а непарним бројевима возови из противног правца;

б) словима, при чему ред употребљених слова означава и правац вожње, на пр. О. С., С. О.;

в) словима и бројевима, на пр. L₃; и

г) којом другом ознаком на пр. дворски, излетнички, шетни воз, итд.

2 — Подељени возови означавају се у облику разломка, на пр. 112/II, С. О./II (читај стодванаест, други део, С. О., други део).

Члан 24

Састављање реда вожње

1 — За сваки воз мора се саставити ред вожње, изувши службене возове, који, у случајевима преке потребе, могу саобраћати и без реда вожње.

Ред вожње за редовне возове и за возове по потреби налази се у општем реду вожње.

За посебне возове, ред вожње се саставља пре увођења оваквог воза.

V ОТСЕК

ОБАВЕШТЕЊЕ О САОБРАЋАЈУ ВОЗОВА

Члан 25

Објављивање редовних возова

Редовни возови објављују се особљу једном за утврђени период времена, и то приликом сваке промене реда вожње. У изводу који добије чувар пруге у смислу чл. 4 овог Правилника, ови ће возови бити нарочито означени.

Члан 26

Објављивање ванредних возова пружном особљу

1 — Телефонско објављивање пружном особљу врше станице у правцу од почетка према крају пруге. У одређено време, саобраћајни чиновник позива прописаним позивним знаком пружно особље и обавештава га о ванредном саобраћају возова, или да је саобраћај редован.

Ова обавештења мора чувар пруге записати у Стражарски дневник, ако у то време врши службу код стражаре.

Ако чувар пруге, који је телефоном обавештен о саобраћају ванредног воза, због краткоће времена, не може на свом делу пруге о том да обавести радничке одреде, вође пружних колица или дрезина, мора то јавити саобраћајном чиновнику. У том случају, саобраћајни чиновник ће обавестити возне службенике „Општим налогом“, да радници и вође пружних колица или дрезина на прузи нису обавештени о саобраћају ванредног воза.

2 — Где нема телефона, треба о ванредним возовима обавестити поседнуте постаје, скретничаре, чуваре пруге, блокаре и одјавнике, од случаја до случаја, „Објавном књигом“ (која има матични и обавештајни

лист). У ту сврху налази се на свакој станици за сваки правац пруге по једна Објавна књига.

3 — Пружно особље треба о овоме обавештавати у времену, које је утврђено у споразуму са секцијама за одржавање пруге.

4 — Саобраћајни чиновник дужан је на матичном и обавештајном листу Објавне књиге уписати датум и број или назив возова, који се објављују. Код оних возова, чији се ред вожње не налази у Књижици реда вожње, треба уписати и време поласка са једне станице и време доласка на другу станицу. Обавештајни лист има се, затим, предати скретничару или чувару пруге, а овај потврђује пријем на матичном листу и означаје време пријема.

5 — Чим чувар пруге добије такав обавештајни лист, дужан је, пре свега, записати његов број и садржај у своју Бележну књигу. Затим ће на обавештајном листу уписати време (сат и минут) пријема, потписати га и однети најближем чувару. Доносилац мора на обавештајном листу уписати време (сат и минут) предаје, а прималац мора у Бележној књизи доносиоца, уз ознаку времена, потврдити пријем обавештајног листа.

Чувар пруге дужан је саопштити садржај обавештајног листа свима радничким одредима, које нађе на прузи, сваком вођи пружних колица и дрезина, као и свима осталим чуварима пруге, који немају телефона.

6 — Станице су дужне послати обавештајне листове у оба правца, а чувари их носе све дотле, док се листови истога садржаја не састану.

Чувар пруге, код којег се обавештајни листови састану, дужан је сравнити их и предати надзорнику пруге, а овај их, наредног дана, са својим евентуалним примедбама, враћа станици, која их је издала.

Обавештајни листови, враћени станици, имају се прилепити на дотични матични лист. Попуњена Објавна књига мора се чувати у станици годину дана.

7 — На споредним пругама, где се стални надзор не врши, објављивање врши нарочито одређени службеник

одржавања пруге. Његова је дужност да обавести пружне чуваре и радничке одреде на прузи.

8 — Објављивање ванредних возова помоћу сигнала на возовима врши се, по правилу, оним возом, који саобраћа у истом правцу, непосредно пред возом, који треба објавити, а, изузетно, и возовима из противног правца.

Брзи воз може се употребити само за објављивање ванредног брзог воза, који га непосредно следи.

Возове, који саобраћају од станице до извесне тачке на отвореној прузи, не треба сигнализирати сигнаlima са других возова.

На пругама, на којима саобраћа велики број возова тако, да пружно особље мора непрестано очекивати возове, може Генерална дирекција одобрити, да се саобраћај ванредних возова не мора сигнализирати сигнаlima на возовима.

Члан 27

Објављивање о изостајању возова

Ово објављивање врши се на исти начин, као и објављивање о саобраћају возова.

VI ОТСЕК

НАДЗОР ПРИ САОБРАЋАЈУ ВОЗОВА

Члан 28

Сигнална средства

1 — Чувар пруге мора да има код себе у стражари сва потребна сигнална средства. Која сигнална средства мора да има чувар пруге, означено је у Прилогу II, на страни 72 Сигналног правилника, број 61.

Поред оног што је наведено у Сигналном правилнику, чувар пруге треба да има бар и два комада буктиња (факљи), а, по могућству, и једну звиждаљку.

2 — Обилазећи пругу, чувар пруге дужан је увек, дању, да носи собом навлаку са сигналном заставицом, а, ноћу, сигналну светиљку са резервним стаклима. Праскалице треба чувар пруге такође увек да носи собом по 6 комада.

Поред тога, при обилажењу пруге, чувар пруге мора увек носити од алата: чекић за укуцивање ексера или кључ за завијање тирфона (према томе шта има на колосеку: ексер или тирфоне) и кључ за затезање завртњева; зими, када је снег, чувар пруге треба да понесе и лопату за чишћење прелаза од снега и местимичних сметова. Према приликама, треба да понесе и пијук за чишћење сабијеног снега на прелазима, нарочито онога између главне шине и шина вођица. Од материјала мора увек носити: неколико ексера или тирфона (према томе, шта има на колосеку), неколико завртњева за везице, и гроверових прстенова, неколико дрвених клинчића (заглавица) и комад жице за телеграфско-телефонски вод.

3 — За употребу сигналних средстава и за давање сигнала постоји „Сигнални правилник“, који сваки чувар пруге мора добро да зна, како би, у случају потребе, по њему и поступио.

4 — Праскалице, када их чувар пруге мора да употреби, причвршћују се на глави шине одозго, тако, да се оба наставка од лима, на доњој страни праскалице, савију и подавру под главу шине, и уз шину добро приљубе. Ако је праскалица са два ова наставка од лима (крака), онда се праскалица намести пред сами (неки) саставак шина у правцу воза који долази, да је точак не би гурао пред собом, него да она закачи ивицом у саставак и ту ће остати, да је точак прегаци. Ако је праскалица са три оваква наставка од лима (крака), намешта се као и она са два наставка, само се још трећи увуче у саставак између две шине, те је држи да не клизи по шини у правцу кретања воза.

5 — Сва сигнална средства, а нарочито светиљке, треба увек држати у исправном и чистом стању. Сваки

недостатак или квар на сигналним средствима, ако чувар пруге није у стању сам да оправи, треба одмах доставити надзорнику пруге, који је дужан да неисправна сигнална средства најхитније замени исправним.

6 — Сигнале, који се осветљавају, треба осветљавати по правилима Сигналног правилника, а за то чувар пруге мора увек имати при руци потребан прибор и потрошни материјал, који ће добијати од надзорника пруге.

Члан 29

Руковање сталним сигналама

1 — Држање у реду сигналних светиљака сталних и осталих сигнала, њихово снабдевање потрошним материјалом и њихово паљење и гашење, дужност је јединице, које тим сигналом рукује. Према томе, овај посао врши службеник (блокар, скретничар, одјавник, чувар пруге), који рукује сигналама, ако за то није одређено нарочито лице.

2 — Држање у реду светиљака штитних сигнала и предсигнала, њихово снабдевање потрошним материјалом, њихово паљење и гашење дужност је чувара пруге, само ако је његово службено место ближе сигналу од службеног места службеника, који тим сигналом рукује, и ако га то не омета у вршењу дужности код опхода пруге.

Материјалом за осветљавање снабдева чувара пруге она јединица, која рукује сигналом.

Грађевинско и Саобраћајно-комерцијално одељење Обласних дирекција утврдиће, споразумно, које ће штитне сигнале и предсигнале осветљавати чувар пруге.

3 — Замена сигналних стакала на сталним сигналама (предсигнали, улазни, просторни, путоказни, сигнали за маневрисање), спада у надлежност надзорника сигнала.

За оправку светиљака сталних и осталих сигнала, и њихову замену новим светиљкама, у случају потребе, остаје надлежна она јединица, која рукује сигналама.

4 — Ако је чувару пруге поверено да одржава и осветљава сталне сигнале, онда је он дужан, да их пали, сваког дана, пред сумрак, а да их гаси чим се раздани. Ако није потребно да светиљка гори целу ноћ, чувар пруге добиће упутство од надлежне станице, када сигнал треба да се осветљава.

5 — Ноћу, нарочито пред пролазак возова, треба чувар пруге да прегледа, да ли светиљка сталног сигнала добро гори, па, ако не гори, да је упали, или да телефоном извести оног службеника, који тим сигналом рукује. Ако на светиљки или сталном сигналу опазе неке недостатке, чувар пруге треба то одмах да јави, телефоном или лично, надлежној станици.

6 — Чувар пруге је дужан, да точкиће на стубићима за спровод жице за постављање сигнала, с времена на време, подмаже уљем, ако то не врше друга, за то одређена лица.

7 — Ако треба да чувар пруге рукује штитним сигналом, на коме не може светиљку очистити и запалити при сваком положају котура, добиће од телеграфског контролора, или надзорника сигнала, посебно упутство, како то да врши.

Посебно упутство добија чувар пруге од телеграфског контролора или надзорника сигнала још и за то, како да испита, да ли су стални сигнал и његов жичани спроводник добри или не. То чувар пруге сме само онда чинити, ако за то добије нарочиту наредбу, када ће добити и потребан алат за то.

8 — Понеки штитни сигнали везани су будилником са најближом стражаром због тога, да би чувар пруге, и за време магле, вејавице, итд. могао знати, у каквом је положају штитни сигнал, те да би, према томе, давао возовима потребне прописане видне сигнале и да би, по потреби, положио и праскалице.

Члан 30

Руковање апаратима електричног сигналног звона

1 — Чувар пруге дужан је пазити, да су стражарски

апарати електрично-сигналног звона увек у добром стању. Ручицу и осовину чекића звона, као и осовине котурова, који воде жицу тег, треба пажљиво чистити и уљем подмазивати. Нарочито треба пазити на уже (врпцу), на коме виси тег, да не спадне са чекрка (точка) и да је жица, која води до чекића звона, с ким је везана, увек слободна, а и да се цеви, кроз које је провучена жица, не улубе и не загуше.

На тавану не сме се ништа метнути близу жице, да је не би додиривало.

Чувар пруге треба да пази и на то, да бакарни крајеви жица, који су са телеграфских стубова уведени у стражару, не исклизну испод завртња на орману апарата звона, или да се не извуку. Ако завртњи попусте, треба их притегнути.

Код електричних сигналних звона, која су снабдевена „регистирним апаратом“, чувар пруге мора сваког дана, по добивеном сигналу подне „Дотерати часовнике“, да отвори прозорчић апарата и да на траци од хартије напише дотични дан и месец, ради знања, када су давани регистирни сигнали.

2 — Орман апарата електричног сигналног звона мора се сваког дана чистити од прашине, и на њему се не сме ништа остављати.

Апарат треба сваког дана, по потреби и више пута дневно, навити ручицом, која је за то одређена и пазити, да се тег не спусти сасвим до доле. Том приликом, тег се не сме ни врло брзо, ни врло високо повући, јер се уже може откинути.

3 — Где још постоји апарат са галванском струјом, тастер са стране апарата звона мора да је редовно затворен. Тастер се само онда сме отворити, када чувар пруге треба да даје сигнал.

На страни ормана налази се још мењач (две месингане — од меди — плочице са рупом и чепом), којим се апарат искључује. Када се чеп стави у рупу мењача, чуће се на звону стражаре ударац, а ако звоно не би дало гласа, онда је или прекид у спроводној жици, која води

у стражару, или је механизам у апарату покварен и не ради. Зато, да би чувар пруге знао, да ли је звоно у добром стању, дужан је, најмање, свако јутро и свако вече, да прегледа апарат икључењем, како је то напред наведено.

4 — За време грмљавине, чувар пруге дужан је да искључи апарат и сме га искљученог држати само дотле, док је јако севање муња и грмљавина у близини стражаре. Време, за које је апарат био искључен, па затим опет спојен, треба уписати у Стражарски дневник.

Онај део спроводника сигналног апарата, који води у земљу, треба да је увек у влажној земљи. Дужност је чувара пруге, да пази, да се оно место поред стражаре, у којем се налази спроводник у земљи, за време суше, добро и често полива водом.

5 — Ако, приликом давања сигнала, апарат сигналног звона даје, једно за другим, много удараца, и дотле не престаје, док се уже сасвим не одвије и тег не спусти до доле, или, ако се ударци на звону, уопште, не чују, или се и други какви недостатци опазе, чувар пруге дужан је да о томе извести најближу станицу, а ова надзорника телеграфа и надзорника пруге.

У случају, да звоно не избија, нека чувар пруге прегледа, да ли нису заплетене или откинуте жице, које иду од телеграфских стубова изван стражаре до стражаре и до ормана апарата.

Ако звоно непрестано избија, треба уметнути чеп у одговарајућу рупу на мењачу, па, ако и то не помогне, онда треба подупрети тег, да се кретање услед његове тежине заустави.

6 — Сваки чувар пруге, коме је дата стражара или државни стан с телефоном или електричним звучним сигналом, добија Стражарски дневник (Телефонски дневник) за бележење телефонских саопштења и сигнала, које прима, и које сâм даје на телефону или на апарату електричног сигналног звона. У тај дневник чувар пруге, када му је одређена служба код стражаре, бележи, по реду, како дође, и свако саопштење које

прими или даје преко телефона, као и сваки примљени и дати сигнал. Сигнале уписује чувар пруге тачно онако, како их је чуо, тј. уписује и погрешно дате сигнале и сигнале двапут дате, и нејасне сигнале, итд. Ако за неки воз није био дат полазни сигнал, чувар пруге ће и то уписати у своју књигу. Тако исто треба да убележи ако није дат и сигнал 14 „Дотеривати часовнике“.

У истом ће дневнику, по реду, како дође, бележити и пролазак сваког воза поред стражаре (број воза), а, осим тога, бележиће и сва опажања о стању пруге, сигналних и телеграфско-телефонских апарата и водова, као и примо-предају дужности.

Поред сваког бележења, чувар пруге мора, у одређеној рубрици, да упише месец, дан, час и минут, примљеног или датог саопштења, сигнала, изостављеног сигнала, пролазак воза, опажања, предају дужности, и друго.

Члан 31

Употреба сигнала електричним звоном од стране чувара пруге

1 — Чувар пруге може са пруге дати електричним звоном само сигнале бр. 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 и 15.

2 — Чувар пруге дужан је дати сигнал 9: „Зауставити све возове“ у овим случајевима:

а) ако је вожња угрожена оштећењем пруге, које је настало услед одроњавања камена или земље, поплаве, провале облака, или ако је саобраћај угрожен из било којег разлога, или ако је пруга непроходна;

б) ако се, по примљеном полазном сигналу, воз пушта на затворени колосек, а чувар пруге није био претходно обавештен, да ће воз, изузетно, саобраћати затвореним колосеком;

в) када чувар пруге на возу, који пролази, опази такав квар или недостатак, који би могао постати опасан за даљу вожњу, а није му успело зауставити воз даним ручним сигналима;

г) ако се даје сигнал „Стој“, а машиновођа не по-
дузима ништа, да заустави воз.

3 — У случају, када је чувар пруге чуо два полазна сигнала из противних праваца, те мора претпоставити, да по истом колосеку долазе два воза један против другог, онда му је дужност, да, у првом реду, у оба правца, постави сигнале „Стој“ и праскалице. Тек онда, када је то извршио и осигурао заустављање воза, даће сигнал 9: „Зауставити све возове“, ако тај сигнал, међутим, већ није чуо. Ну, ако је један од тих возова већ, пре тога, прошао крај његове стражарнице, онда је дужан дати сигнал 9: „Зауставити све возове“ одмах, без оклевања.

4 — Када се после сигнала 9: „Зауставити све возове“, чује који од полазних сигнала 1, 2, 5, 6, 7 или 8, а сметња још није отклоњена, има се поново дати сигнал 9: „Зауставити све возове“.

Чим је сметња отклоњена, мора се о томе одмах известити бар једна суседна станица.

Ако је на двоколосечној прузи само један колосек непроходан, не сме се дати сигнал 9, него чувар пруга мора, у таквом случају, хитно заштитити непроходно место и о томе одмах известити суседне станице, телефоном или писмено.

Ако је чувар пруге опазио, да је воз, који пролази, раскинут, или, ако је чуо сигнал 13: „Одбегла возила“, а, према теренским приликама (паду), или према правцу и јачини ветра, може закључити да одбегла возила јуре за возом, онда сме дати сигнал 9: „Зауставити све возове“ само у оном случају, када је на возу, који пролази, опазио такав квар, који угрожава даљу вожњу (на пр. прелом осовине или точка, исклизнуће, пожар, итд.).

5 — Чувар пруге мора дати сигнал 13: „Одбегла возила“, чим на прузи опази возила, која су одбегла из станице (товаришта), или која су се, за време вожње, од воза откинула, ако тај сигнал није дат већ раније.

Чим чувар пруге чује сигнал 13: „Одбегла возила“, мора одмах затворити бранике и предузети све, што је

прописано овим Правилником у погледу заустављања одбеглих возила.

Ако су одбегла возила на прузи стала, или су заустављена, прва је дужност чувара пруге, да их заштити у оба правца, а, затим, сигналом 13: „Одбегла возила“ (ако тај сигнал није дат већ раније) да објави тај случај пружном и станичном особљу, потом, према потреби, треба да да помоћни сигнал 10, 11 или 12.

6 — Осим наведених случајева, чувар пруге мора дати сигнале електричним звоном и онда, када га на то позову возни службеници или пружно особље, у случају несреће или друге потребе. Тај позив мора се чувару дати писмено, са јасним назначењем потребног сигнала, или уписом тог сигнала у Стражарски дневник. Време, када је тај сигнал дат, уписује чувар пруге.

Члан 32

Општи појам о саобраћају возова

Саобраћај на нашим железницама врши се, редовно, у т. зв. *просторном размаку*, што значи, да се на одређеном делу (отсеку) пруге сме једновременно налазити само један воз. Кретање возова у т. зв. *временском размаку*, где се креће више возова један за другим у одређеном времену тако, да је брига, да се возови не сустигну, остављена једино возном и пружном чуварском особљу, код нас није допуштено. У овоме је допуштен изузетак само код дворских возова.

Кретање возова у просторном размаку може бити:

а) у *станичном размаку* — што значи, да се између двеју станица сме кретати само један воз. У овом случају кретањем возова управљају само одговорни станични саобраћајни чиновници;

б) у *одјавном размаку* — што значи, да се између двеју станица сме кретати и више возова у истом правцу једновременно према томе, колико има одјавничких отсека између двеју најближих станица. Чувар-одјавник телефонски се споразумева са суседним одјавницама,

односно станицама и поставља возу, који долази, просторни сигнал на „Слободно“ тек онда, када је претходни воз прешао у наредни просторни отсек, или када је стигао у станицу.

в) у *блоковном размаку* — што значи, да се кретање возова врши исто онако, како је наведено под б), само што су просторни сигнали у таквој међусобној вези, да не допуштају једновременно постављање двају сигнала на „Слободно“, чиме се спречава, да, услед немарности и непажње чувара блокара, два воза уђу у један отсек и да онда један воз налети на онај други.

За ове чуваре одјавница и блокарница постоје нарочити прописи.

Члан 33

Надзор пруге и поступак при саобраћају возова

1 — Пруга се мора стално прегледати, јер само тако може бити свакад зајемчена сигурност саобраћаја возова.

Чувар пруге дужан је, једанпут, или више пута, дневно, прегледати свој део пруге, како то предвиђа овај Правилник и како му се то распоредом службе прописује. Чуварима пруге нарочито се ставља у дужност, да, с највећом пажњом, прегледају она места на отвореној прузи, на којима је саобраћај изложен некој опасности.

2 — Чувар пруге дужан је, да очекује долазак воза у времену његовог доласка по реду вожње. За то време, а и онда, када воз не очекује, мора да обрати највећу пажњу на звучне сигнале, односно на евентуалне вожње, због тога, што могу да сигналишу неки ванредни догађај, или да се добије сигнал за неки воз који није био објављен редовним путем, а може да наиђе и неки воз, за који се није могао дати полазни сигнал.

3 — Ако чувар пруге очекује воз, треба с места, на коме очекује воз, да на то опомене особе, које примети да се налазе у близини, или да раде на прузи. Ако воз већ долази, чувар пруге ће наредити сваком лицу, да се

уклони са колосека, а на пругама са два колосека, са оба колосека.

4 — Чувар пруге дужан је ако не рукује просторним сигналимa, да воз, пре његовог доласка, дочека на одређеном месту своје деонице, дању, са завијеном црвеном заставицом, а, ноћу, са белом светиљком у руци, у ставу мирно, окренут, дању, лицем ка оси колосека, а, ноћу, према возу, и с покретањем главе, да осматра долазак, пролазак и одлазак воза. При томе, треба увек тако да стоји, да је са оне стране пруге, где му је прописано, довољно удаљен од колосека, да га воз не закачи, али на таквом месту, да га возни службеници могу лако видети из даљине, као и сигнале које даје.

5 — Чувар пруге, најближи штитном сигналу и ако му је у стражари контролно звонце штитног сигнала, дужан је, за време док сигнално звоно звони, што значи да штитни сигнал показује „Стој“, да даје сигнал „Стој“ сваком возу, који се приближује станици, ако од његовог места до штитног сигнала нема више од 200 метара. Ако је ово отстојање веће од 200 метара, чувар пруге даваће сигнал „Лагано“.

Члан 34

Посматрање воза при његову проласку

1 — Чувар пруге треба добро да пази, када се воз приближује и кад пролази, да ли машиновођа или возно особље не дају какав сигнал. Сигнале, које возно особље даје, мора чувар пруге одмах поновити.

Чувар пруге треба да пази на воз, који поред њега пролази, да ли је на њему све у реду, то јест: да ли је на челу воза прописани сигнал; да ли су у мраку осветљене сигналне светиљке на челу воза или бар једна од њих; да нису врата, која се напоље отварају, на неким колима отворена; да не виси или да се што није нагнуло да испадне или да стрчи из кола; да нису раскинута квачила или да нису раскинути резервни ланци; да се на којим колима не види какав сломљени или оштећени

део; да нека кола нису испала и да воз не оставља за собом какве трагове на горњем строју пруге; да се није запалила која осовина, или да што не гори на колима, итд.

Ако чувар пруге ма што од овога примети, треба одмах да употреби сва средства да заустави воз који пролази и да о свему, што је приметио, извести возно особље.

Нарочито чувар пруге треба да пази, на сигнале последњих кола (завршне сигнале) у возу, као и да ли је завршно квачило закачено, јер, ако није, значи, да је воз раскинут. Осим тога, треба да пази и на то, да ли је завршни кочничар на своме месту.

Кад воз прође, чувар пруге, са свога места, пажљиво осматра цео воз, да се што даље у ходу воза не догађа, и остаће тако у осматрању, док се воз не удаљи најмање 200 метара.

2 — Ако на каквом возу нема, уопште, потребних завршних сигнала, а ноћу се светиљке, чак и неосветљене, не би виделе, чувар пруге дужан је да одмах да сигнал 13 „Одбегла возила“ и да остане код стражаре, па да припреми све што треба за заустављање можда откинутих кола, која ће можда доћи за возом.

3 — Чувар пруге треба да пази на то, да ли машиновођа, парном пиштаљком локомотиве благовремено и где треба, даје сигнал „Пази“.

А машиновођа треба да даје сигнал 55 „Пази“ парном пиштаљком у овим случајевима:

а) на таквим местима, на којима се не види далеко пред возом, као на пр.: у оштрим кривинама, дубоким усецима, пред тунелима, пред дугачким мостовима, итд.;

б) када се чује сигнал 13 „Одбегла возила“;

в) при густој магли и рђавом времену, када се на већу даљину не види; у знак да се воз приближује даваће чешће сигнале;

г) када возу претходи снежно гртало, такође ће давати чешће сигнале;

д) кад се на колосеку, или у близини, примете ма каква лица, којима треба скренути пажњу да се уклоне;

ђ) пре поновног поласка воза, који превози путнике и који је задржан на отвореној прузи, треба дати сигнал као знак да путници заузму своја места, ако је путницима било допуштено да могу силазити;

е) код ванредног воза, који се није могао објавити (сигнализати) сигналом електричног сигналног звона, пред свима већим објектима, који спречавају видик у даљину и пред сваким стражарским местом и путним прелазом;

ж) пред пружним опоменицама.

4 — Ако димњак локомотиве, која је прошла, избацује много варница, треба чувар, после проласка воза, да прегледа пругу и околину, да се што није запалило.

5 — Ако чувар пруге опази на коме возу нешто, због чега није потребно да задржи воз, треба да запише број воза, дан и време, па да то достави надзорнику пруге, а станицу да извести телефоном, ако га има.

Члан 35

Употреба сигнала при саобраћају возова

1 — Ако је пруга у потпуно добром стању и ништа не смета правилном саобраћају, онда ће чувар пруге поступити по чл. 33 тач. 4 овог Правилника, не дајући никакав сигнал.

2 — „Опозивни сигнал“ („Слободно“), даје чувар пруге и онда, када треба опозвати сигнале 17 „Лагано“ или 18 „Стој“, а код улазног, штитног или просторног сигнала, чувар даје сигнал „Напред“ када му то буде наређено од претпостављених.

3 — Сигнал „Лагано“ значи да на прузи возови могу саобраћати највише са половином возне брзине.

4 — Места, преко којих треба возити смањеном брзином, морају се заштитити сигналом 17 „Лагано“ или сигналом 24 „Смањити брзину“.

Сигнал „Лагано“ или сигнал „Смањити брзину“ треба дати или поставити: пред сваким местом пруге, преко којег треба, због чега било, успорити вожњу, без обзира на то, да ли се очекује какав воз или не.

5 — Заштићивање сигналом „Лагано“ или сигналом „Смањити брзину“ врши се на овај начин:

а) на једноколосечним пругама и на двоколосечним пругама, ако се саобраћај врши само по једном колосеку, треба, на половини зауставног пута, пред оштећеним делом пруге поставити, у оба правца вожње, с десне стране, дању, по један сигнални котур са зеленим пољем према возу, а, ноћу, сигналну светиљку са зеленом светлошћу према возу и обележјем брзине, која је допуштена;

б) на двоколосечним пругама, на оном колосеку, на којем возови морају лагано возити, треба, на половини зауставног пута, пред оштећеним местом, поставити у правцу вожње, дању, сигнални котур са зеленим пољем према возу, а, ноћу, сигналну светиљку са зеленим светлом према возу, и то, ако возови саобраћају десним колосеком на десној, а ако возови саобраћају левим колосеком, на левој страни оног колосека, на који се сигнал односи, са обележјем допуштене брзине.

Да би возни службеници тачно знали, од које тачке престаје потреба за лагану вожњу, треба, код тога места, на истој страни пруге, на којој је постављен сигнал „Лагано“, или сигнал „Смањити брзину“, поставити, дању, сигнални котур, који у оба правца, показује бело поље, а, ноћу, светиљку с белом светлошћу према заштићеном месту.

6 — На паралелним једноколосечним пругама ако, у правцу вожње, с десне стране, међу колосецима нема довољно места, треба сигнал „Лагано“ или сигнал „Смањити брзину“, поставити на спољној страни оног колосека, на који се односи. А ако сигнал „Лагано“ или сигнал „Смањити брзину“ треба поставити за оба колосека, поставиће се посебно за сваки колосек.

За постављање сигнала „Лагано“ или сигнала „Смањити брзину“, на паралелним двоколосечним пругама, или где има више од два колосека један поред другог, издаће Генерална дирекција прописе, од случаја до случаја, према месним приликама.

Ако је на паралелним пругама постављен сигнал „Лагано“ или сигнал „Смањити брзину“ само за један колосек, онда треба на осталим колосецима, упоредо са овим сигналом, поставити „Опозивни сигнал“ (Слободно), да се саобраћај на исправним колосецима не омета.

7 — Места, преко којих се не сме возити, треба заштитити сигналом „Стој“.

Сигнал „Стој“ мора се дати:

а) ако стање пруге, или каква друга сметња, угрожава безбедност саобраћаја без обзира на то, да ли се очекује воз или не;

б) када возно особље даје сигнал „Стој“;

в) када се на возу примети неисправност, која би могла угрозити даљу вожњу;

г) када се, при једноколосечном саобраћају, за воз, који долази, чуо полазни сигнал за воз из противног правца;

д) када се чују два полазна сигнала, који значе, да су два воза, на истом колосеку, пуштени један против другога;

ђ) када се чуо сигнал 9: „Зауставити све возове“;

е) када се, за време путовања неког воза, чуо сигнал 13: „Одбегла возила“, а према теренским приликама (паду), или према правцу и јачини ветра, може се закључити, да одбегла возила долазе у сусрет возу;

ж) када је воз пуштен на затворени колосек, а пружно особље није било о томе обавештено;

з) када се преко неког места на прузи мора возити са највећом опрезношћу, па се о томе морају обавестити возни службеници;

и) када је на возу, који пролази, истакнут противпрописани чеони сигнал;

ј) када сигналне светиљке на челу воза, ноћу, нису осветљене.

Ако се на возу, који је заустављен, угасила само једна светиљка, па је није могућно упалити, нити је другом упаљеном заменити, онда ће воз опрезно наставити пут до наредне станице с једном осветљеном све-

тиљком. На прузи, на којој постоји телефон, дужан је чувар пруге, који је тај воз зауставио, обавестити остало пружно особље, да воз до наредне станице путује само с једном осветљеном светиљком на челу, и да га, због тога, не треба поново заустављати.

Ако су се угасиле обе светиљке, па није могућно бар једну од њих запалити, или запаљеном заменити, онда треба тражити помоћну локомотиву;

к) када је на двоколосечној прузи воз пуштен по неправилном колосеку, а о томе чувар пруге није био претходно обавештен;

л) када људима, крупној стоци, друмским возилима, итд., који се налазе на прузи, прети опасност од воза.

8 — Када чувар пруге сумња, да ли треба допустити даљу вожњу или не, онда мора зауставити воз, и о разлогу заустављања извести возно особље.

9 — Сигнал „Стој“ треба давати све дотле, док постоји сметња, и то без обзира, да ли се очекује воз или не.

Ако је пруга покварена, или је на њој каква запрека, мора се на једноколосечној и двоколосечној прузи непроходно место заштитити сигналом „Стој“ у оба правца.

На једноколосечној, или на двоколосечној прузи при једноколосечном саобраћају, треба, по правилу, на десној страни уз колосек, дању, поставити сигнални ко-тур са црвеним пољем према возу, а, ноћу, сигналну светиљку с црвеном светлошћу према возу.

На паралелним пругама, ако у правцу, с десне стране, међу колосецима нема довољно места, треба сигнал „Стој“ поставити на спољну страну оног колосека, на који се односи. А ако сигнал „Стој“ треба поставити за оба колосека, поставиће се посебно за сваки колосек.

На двоколосечним пругама, ако возови саобраћају десним колосеком, треба сигнал „Стој“ поставити на десну страну, а ако саобраћају левим колосеком на леву страну оног колосека, на који се односи.

На паралелним двоколосечним пругама, или на више паралелних једноколосечних пруга, прописане Генерална дирекција постављање сигнала „Стој“, од случаја до случаја, према месним приликама.

Ако је на паралелним или двоколосечним пругама постављен сигнал „Стој“ само за један колосек, онда треба код суседног колосека, упоредо са овим сигналом, поставити „Опозивни сигнал“ (Слободно), да се не омета саобраћај на слободним колосецима.

10 — Одбегла, или од воза откинута, возила, која су на прузи сама стала, или су заустављена, морају се заштитити у оба правца на једноколосечним пругама, а на двоколосечним, само на колосеку, на коме се налазе ова возила.

11 — Ако се, у случају какве запреке, на прузи налази само један службеник, његова је дужност да постави сигнал „Стој“, првенствено, у оном правцу, одакле се прво очекује воз, а затим, што брже, у другом правцу.

12 — Ако за постављање сигнала „Стој“ на лицу места не би било потребних сигналних средстава, треба тај сигнал дати праскалицама. Али, гдегод је могућно, треба се послужити и видним сигнаlima.

Осим тога, треба положити праскалице још и у овим случајевима:

а) када службеник, који треба да даје сигнал „Стој“, не може остати на свом месту;

б) када се постављени видни сигнал због магле, јаке вејавице, и томе слично не може видети са даљине од 200 метара (на споредним пругама на 100 метара);

в) када се сигнал „Стој“ мора поставити у тунелу;

г) ноћу, ако, из буди каквих разлога, фењери не могу да горе.

Праскалице се полажу на 200 метара (на 100 метара) пред постављеним сигналом „Стој“. Ако видни сигнал није постављен, онда праскалице треба положити пред запреком на оној удаљености, с које би требало да се види постављени сигнал „Стој“.

Ради веће сигурности треба увек метнути три праскалице, које се учвршћују, на глави шине у размаку од

2—3 дужне шине, и то, десно, у правцу вожње две (прву и трећу), и, лево, једну (другу).

Постављање праскалица на путним прелазима забрањено је, а постављање у близини путних прелаза и у непосредној близини настањених кућа треба, по могућности, избегавати.

Од постављене праскалице чувар пруге и друга лица треба да су удаљени бар 50 метара.

Ако је чувар пруге, или неки други службеник (на пр. завршни кочничар) заштитио праскалицама неку запреку на прузи, дужан је о томе обавестити суседног чувара пруге, чија је дужност побринути се, да се то место заштити и видним сигнаlima.

Члан 36

Заустављање воза на отвореној прузи

1 — Сваки воз мора се зауставити, чим се примети ма што, из чега би се дала наслутити опасност по даљу вожњу. Исто тако, чувар пруге мора зауставити воз и онда, ако само посумња, да воз не може даље ићи. У оба случаја, чувар пруге саопштиће возовођи заустављеног воза узрок заустављања.

Ако је воз стао на отвореној прузи, али се предвиђа да се неће бавити више од 15 минута, не треба дати отказни сигнал 3, односно 4. Напротив, ако ће задржавање бити дуже од 15 минута, или ће воз само са једним делом продужити путовање, или ће се воз одмах или доцније вратити, или ако му је потребна помоћ, онда се одмах мора дати сигнал 3, односно 4, а пре поласка воза мора се дати сигнал 7, односно 8.

Кад возовођа не може лично давати електричним звоном сигнале, за које настане потреба, онда мора наредити давање сигнала чувару или неком возном службенику. Ту наредбу мора дати писмено или уписом у Стражарски дневник са јасним назначењем сигнала, који треба дати. Кад возовођа даје сигнале лично, мора их својеручно завести у чуварев Стражарски дневник.

2 — Отказне сигнале електричним сигналним звоном не треба давати у овим случајевима:

а) ако је воз стао пред улазним, или штитним сигналом, који показује „Стој“, или није осветљен;

б) ако је воз пред просторним сигналом, који показује „Стој“, заустављен зато, што претходни воз још није изишао из дотичног простора;

в) кад је воз стао на прузи, а предвиђа се, да ће наставити пут у истом правцу после задржавања мањег од 15 минута;

г) ако је воз на сигнал 13: „Одбегла возила“ заустављен и треба да се повлачи, јер се, по правцу ветра или по нагибу пруге, може закључити, да му возила долазе у сусрет.

3 — Ако би возни службеници опазили, да би могла настати опасност по други воз, било због поквареног места на самој прузи, или одроњавања стена, усова (лавина), или због поплаве, онда се воз мора зауставити код прве стражаре (одјавнице, блокарнице) и возовођа ће наредити чувару да опасно место заштити, а, по потреби, даће и сигнал 9 „Зауставити све возове“. Али, ако је опасно место сувише далеко од првога чувара пруге, тако да се може претпоставити, да он не може стићи да га, на време, заштити, онда се воз мора одмах зауставити, а возовођа ће — односно код машинских возова машиновођа — наредити једном од својих службеника, да заштити опасно место са обе стране. У сваком случају, воз ће код прве стражаре и у првој станици, безусловно, стати, и возовођа ће обавестити чувара, односно саобраћајног чиновника, о свему, што се десило.

4 — Ако је чувар пруге зауставио воз, што је чуо сигнал 9: „Зауставити све возове“, возовођа мора, по свршеном заштићивању воза, првенствено, са чеоне стране, дати сигнал 3, односно 4, без обзира на то, да ли је полазак воза био сигнализован или не.

Возовођа је затим дужан одмах упутити чувара, какве је сигнале пре тога чуо. Ако чувар изјави, да је чуо полазни сигнал, који означава, да по истом коло-

секу долази воз из противног правца, онда треба поступити по тач. 5, односно 6 овога члана. А, ако изјави, да су се чула два полазна сигнала, који значе, да су два воза по истом колосеку пуштена један против другога, онда треба поступити по тачки 6 овога члана.

Ако чувар изјави, да такве сигнале није чуо, дужни су возни службеници одмах тачно прегледати воз.

Ако се, при прегледу воза, не нађе никаква мана, нити се на који други начин могао утврдити узрок да-ном сигналу 9: „Зауставити све возове“, онда ће возовођа послати пред возом „Гласника“, и воз ће, без давања полазног сигнала, опрезно, наставити вожњу.

Ако, пак, возни службеници, приликом прегледа воза, наиђу на какву ману или квар, као на пример на пожар, запаљену осовину, прелом осовине, исклизнуће и томе слично, па се из тога може претпоставити, да је сигнал 9: „Зауставити све возове“ дат због тога, онда треба ту ману или квар поправити, а затим ће возовођа дати полазни сигнал 7, односно 8, па, ако се, у времену од 5 минута после овог сигнала поново не чује сигнал 9: „Зауставити све возове“, онда воз може наставити вожњу редовном брзином. У противном случају, тј., ако се по датом сигналу 7, односно 8, поново чуо сигнал 9: „Зауставити све возове“, дужност је возовође, да сигналом 3, односно 4, поново откаже полазни сигнал, и затим ће воз наставити вожњу са „Гласником“.

5 — Ако је чувар зауставио воз зато, што полазни сигнал, који је он чуо, назначује да по истом колосеку долази воз из противног правца, мора возовођа, по заштићењу воза, одмах дати отказни сигнал 3, односно 4, а затим, ако се претпостави, или утврди, да не може бити воза из противног правца, даће полазни сигнал 7, односно 8.

Ако се, после тога, у времену од пет минута, није чуо сигнал 9: „Зауставити све возове“, може воз наставити вожњу. У противном случају, мора се поступити по прописима тачке 6 овога члана, јер треба претпоставити, да се на прузи налази воз из противног правца.

6 — Ако је чувар зауставио воз зато, што је чуо два

таква полазна сигнала, који значе да су два воза на истом колосеку пуштени један против другог, онда треба поступити овако:

а) на прузи, на којој су стражарнице снабдеване телефоном, дужан је возовођа, пошто је воз заштитио и дао отказни сигнал 3, односно 4, распитати телефоном, долази ли заиста воз из противног правца. Ако се утврди, да противни воз долази, треба настати да се он заустави, и онда се морају возовође обадвају возова споразумети, који ће се воз вратити. По правилу, треба да се врати воз мање важности. Од тога правила сме се отступити само онда, ако се воз мање важности, због успона, не би могао вратити, или, ако је воз веће важности тако близу станице, да би враћањем воза веће важности настао мањи поремећај у саобраћају возова.

Напротив, ако је возовођа на телефону поуздано утврдио, да нема противног воза, онда ће воз, после полазног сигнала 7, односно 8, наставити пут;

б) на прузи, на којој стражарнице нису снабдеване телефоном, или ако се, због поремећаја на телефону, не може споразумети, онда ће воз, после отказног сигнала 3, односно 4, без давања полазног сигнала наставити вожњу са „Гласником“.

Ако доиста иду два воза један против другог, онда ће, после сусрета возова, оба возовође одлучити, који ће се воз вратити, држећи се прописа предње тачке а).

Члан 37

Заштићивање заустављеног воза на отвореној прузи; продужење вожње

1 — Ако се воз заустави на отвореној прузи, где му задржавање није предвиђено, и вожњу, у времену од пет минута, не може да настави, онда се мора позади заштитити.

У постајама и товариштима, у којима нема улазног или штитног сигнала, мора се воз заштитити ручним сигнаlima, ако се задржи пет или више минута преко времена бављења, које је редом вожње одређено.

Воз, који је отправљен са „Налогом за опрезност“, па се, било на отвореној прузи, било пред просторним сигналом, задржи, мора се одмах заштитити.

2 — Воз заштићује завршни кочничар, по наредби возовође; локомотивски воз заштићује ложач, по наредби машиновође.

3 — Чим воз стане, возовођа има да оцени, хоће ли се на том месту бавити дуже, но што је одређено тачком 1 овог члана. У том случају, наредиће, преко осталих кочничара, завршном кочничару, да воз заштити.

4 — Код сваког непредвиђеног заустављања завршни кочничар мора бити спреман на заштићивање воза.

Чим завршни кочничар, односно ложач, добије овакво наређење, дужан је брзо отићи на даљину од 700 (за споредне пруге 400) м и онде заштити воз праскалицама и сигналом „Стој“.

Ако завршни кочничар, односно ложач, примети, да се узастопни воз приближује, и да ће пре њега стићи до оног места, на којем треба да положи праскалице, онда мора положити праскалице и на крајој удаљености.

Кад завршни кочничар оде да заштити воз, њему најближи кочничар мора одмах, и без наређења, заузети његово место.

5 — Ако завршни кочничар наиђе на чувара пруге, наредиће му да воз заштити, а он ће се вратити возу, и извести возовођу о ономе, шта је учинио.

6 — Ако завршни кочничар види да воз наставља вожњу, дужан је дићи праскалице, и поћи за возом тако, да је у могућности да га заштити, ако би поново стао, или би се какав други воз приближавао.

На овај начин ће завршни кочничар ићи за возом до прве одјавнице, блокарнице или станице, где ће поднети извештај.

7 — Заштићивање воза сме се обуставити, тек пошто је воз стигао у наредну станицу, односно, пошто је прошао прву одјавницу, или блокарницу, па је њеним сигналом заштићен.

8 — Ако службеник, који заштићује воз, није могао

сазнати да је његов воз стигао у наредну станицу, односно да је просторним сигналом, заштићен, онда мора узастопни воз зауставити и обавестити возовођу о стању ствари.

9 — Ако је, по заустављању воза, могућно наставити вожњу само локомотивом, или само са једним делом воза, возовођа може наредити настављање вожње до прве станице. Пратиоца за тај део воза одредиће возовођа. Заостали део воза мора се заштитити у оба правца.

У овом случају, возовођа мора одмах, дакле и онда, ако ће бављење бити мање од 15 минута, дати отказни сигнал 3, односно 4. Затим ће први део воза, без давања сигнала и без „Гласника“, с највећом опрезношћу, отићи у станицу.

Полазни сигнал 7, односно 8, даће се тек пре поласка последњег заосталог дела воза.

Возовођа оног дела воза, који је наставио вожњу, дужан је обавестити пружно особље, да је један део воза остао на прузи.

Ако је пруга снабдевана телефоном, онда ће воз, ради обавештења пружног особља, стати само код прве стражарнице, а чувар пруге ће телефоном обавестити, остало пружно особље, а ако пруга није снабдевана телефоном, онда се воз мора зауставити код сваке стражарнице.

10 — Ако је тражена помоћна локомотива, треба воз заштитити и спреда.

На једноколосечној прузи мора се воз заштитити у оба правца и онда, када је заустављен зато, што је добивен сигнал за кретање воза из противног правца или сигнал 9: „Зауставити све возове“.

11 — Ако је на двоколосечној или паралелној прузи, услед изванредног догађаја, постао и суседни колосек непроходан, онда се мора и тај колосек заштитити у оба правца. Ако би се то десило у тунелу, заштићивање се има извршити ван тунела.

12 — Ако је воз стао у тунелу, мора се заштитити не само позади, него и спреда, и по могућности, ван тунела.

Да би се на двоколосечној прузи у таквом случају обезбедило мимоилажење у тунелу, мора се суседни колосек заштитити у оба правца сигнаlima ван тунела.

13 — За заштићивање воза одговоран је возовођа, а за извршење заштићивања завршни кочничар.

14 — Ако је воз, који је стао, заштићен просторним сигналом позадње одјавнице (блокарнице), или ако је позадна станица телефонски обавештена о заустављању воза, онда може изостати заштићивање воза, прописано тачкама 1 до 5 овога члана.

Исто то важи и за све случајеве, кад је могућно телефоном наредити позадној стражари, да заштити воз, или телефонски извести позадњу станицу о заустављању воза.

15 — На споредним пругама, на којима иста локомотива вози све возове у оба правца, треба воз заштитити само у случају незгода, или ако је тражена помоћна локомотива.

Члан 38

Поступак кад воз не може да одржи прописано време вожње

1 — Ако воз, ма из којег разлога, не може да одржи прописано време вожње, онда се возовођа мора споразумети с пружним особљем о заштићивању свога воза, као и о томе, да се узастопни воз обавести о успореној вожњи овог претходног воза.

2 — На пругама, на којима возови саобраћају у сталном размаку, возовођа мора наредити чувара пруге, ако је могућно усмено, а ако то није могућно, онда писмено, да узастопни воз заустави, и да га обавести о успореној вожњи његова (претходног) воза.

Ако узастопни воз стигне с „Налогом за опрезност“, онда сме наставити вожњу тек после 10 минута, рачунајући од поласка претходног воза. Али, ако узастопни воз стигне без „Налога за опрезност“, што значи, да је пруга постала слободна, онда се вожња може наставити.

Члан 39

Помоћне локомотиве и возови, начин и средства за тражење помоћи

1 — Ако су у саобраћају помоћни воз или помоћна локомотива, дужан је чувар пруге да их дочекује, као и кад саобраћа редован воз.

2 — Помоћна локомотива тражи се:

а) телеграфом или телефоном;

б) сигнаlima електричног звона; и

в) писмено, ако је телеграфско и телефонско споразумевање немогуће.

3 — Ако је воз стао и потребна му је помоћ, онда мора возовођа одмах дати отказни сигнал 3, односно 4, а после једног минута помоћни сигнал 10, 11, односно 12. Помоћни сигнал треба понављати у размацама од три минута све дотле, док се не добије потврда пријема.

Ако возовођа воза, који је стао, није могао дати сигнал за помоћ због сметње на апарату електричног звона, нити је помоћ могао тражити телефоном, онда му је дужност да, по једном службенику, одмах пошаље писмени извештај ближој станици.

4 — Ако се тражи помоћ писмено, укратко навести разлог за што се тражи помоћна локомотива, место догађаја, број воза, као и средства, која се траже.

У тражењу треба нагласити, да ли поменута локомотива треба да дође на чело воза или на крај.

5 — Писмено тражење однеће возна локомотива, а ако то није могуће, однеће га возни или какав други службеник.

На двоколосечним пругама може то писмено тражење однети воз, који иде по другом колосеку, и који, тога ради, треба зауставити.

6 — Ако се помоћ тражи само сигнаlima електричног звона, послаће се и писмено тражење, али само у случају, ако би по оцени возовође, службеник могао стићи у станицу пре, но што отуда пође помоћна локомотива.

7 — Ако је видик спречен, мора се помоћна вожња, када из станице полази к возу на отвореној прузи, зауставити код сваког чувара пруге (одјавника, блокара) и распитати се, где се налази тај воз.

Члан 40

Поступак, ако воз, који је тражио помоћ, може наставити вожњу пре но што је стигла помоћна локомотива (воз)

1 — Ако би воз, који је тражио помоћ, могао наставити вожњу са својом или са локомотивом којег узастопног воза, пре но што је стигла тражена помоћна вожња (локомотива, воз), онда се сме наставити вожња, ако је возовођа извештен да са наредне станице, тј. из противног правца, помоћна локомотива није пошла, односно, ако се за њезин полазак није чуо полазни сигнал, и ако је наредна станица у правцу вожње дала допуштење за наставак вожње.

Пре поласка воза (или макар само једног дела воза) треба дати полазни сигнал 7, односно 8.

У сваком другом случају воз може наставити пут само с „Гласником“ на 700 (400) метара пред возом.

Воз мора ићи с „Гласником“ до оне стражарнице (одјавнице, блокарнице), од које је могуће на телефону добити допуштење за вожњу.

Код узаних пруга, када је возу допуштено да настави вожњу пре, но што је стигла затражена помоћна локомотива, мора пред возом ићи „Гласник“ на удаљености 400 метара.

2 — Овакав воз треба, безусловно, позади заштити и то тако, да возовођа код најближег чувара пруге, одјавника или блокара, остави писмено обавештење, да је воз даље кренуо.

Чувар пруге, одјавник или блокар мора зауставити помоћни воз (локомотиву), који би следио, и мора му предати ово писмено обавештење. Овако заустављени воз мора наставити пут до наредне станице тако, као да је добио „Налог за опрезност“.

VII ОТСЕК

ВАНРЕДНИ ДОГАЂАЈИ

Члан 41

Опште одредбе

1 — Код вршења саобраћајне службе ванредним догађајима називамо оне случајеве, односно запрете (исклизнућа, преломе осовина, сударе, снежне вејавице, поплаве, одроњавања, итд.), због којих возови знатно закашњавају, или, због којих, не могу да стигну до своје упутне станице.

2 — Ови догађаји су тако разноврсни, да је немогућно за сваки случај одредити, шта све треба да се предузме, па се стога оставља присуству духа, довитљивости и тачном разумевању службе железничких службеника, да они, у сваком даном случају, предузму оне мере, које сматрају као најподесније, да се очува безбедност саобраћаја и да се сметња што пре уклони.

3 — Свака незгода (удес), која се догодила на прузи, као и свака запрека у железничком саобраћају, и сваки други такав догађај, који би могао проузроковати несрећу или сметњу (на пр. клизање земље, поплава, итд.), мора чувар пруге најбрже пријавити шефу најближе станице. Његова је дужност да одмах о томе обавести све оне службенике, који су потребни да службено суделују због таквог догађаја, и да, у договору с њима, одмах изда наредбе за даље вршење саобраћајне службе.

4 — О спреми и снабдевању средствима за спасавање и поступку железничких службеника при незгодама постоје нарочити прописи.

Члан 42

Поступак за време олује, јаке кише, провале облака, поплаве, одроњавања земље или стена, земљотреса, итд.

1 — Приликом олује, јаке кише, провале облака, поплаве, одроњавања земље или стена, земљотреса, итд.,

треба највећу пажњу обратити на све то и, што чешће пажљиво прегледати пругу, а, по могућству, пре сваког воза, јер такве елементарне непогоде могу пругу искварити, што би било опасно по саобраћај возова. Чувар пруге је дужан у таквим приликама да учини све што може, а, ако му је потребна помоћ, да је тражи од десетара и дружинских радника, па чак може узети и надничаре.

Ако се опасност не може брзо да отклони, те возови не могу ићи, онда чувар пруга мора одмах да намести, на прописном отстојању, сигнале „Стој“ и праскалице са обе стране поквареног места на прузи, а затим да оде брзо у стражару и да да сигнал 9: „Зауставити све возове“. После тога, треба о догађају да најбрже извести суседну станицу.

2 — Када су поплаве, и када лед крене, чувар пруге мора најпажљивије да прегледа мостове, пропусти и обална осигурања, да нису стубови моста или јармови као и обална осигурања оздо подлокани или, уопште, повређени.

Ако чувар пруге при прегледу нађе на мосту, пропусту или обалном осигурању неку повреду, па сам не зна, да ли могу возови без опасности да пролазе, треба одмах, са обе стране, на прописном отстојању, да истакне сигнал „Стој“ и праскалице и дотле неће пуштати возове, док мост или пропуст не прегледа инжењер секције или надзорник пруге.

Члан 43

Поступак за време падања снега и вејавице

1 — Рад око уклањања саобраћајних запрета због снега и снежних вејавица, дужност је, у првом реду, службеника за одржавање пруге.

2 — Шефови станица наредиће, да скретничари и станични радници чисте снег и лед тако, да скретнице, срца, водоцрпи, перони, приступи ка станичним зградама, путни прелази и друга станична постројења буду увек очишћени од снега и од леда.

Нарочиту пажњу обратити на то, да скретнице и срца буду потпуно чисти.

3 — Ако шеф станице нема довољно радне снаге за чишћење снега и леда са скретница, окретница и преносница, тражиће је од секције за одржавање пруге.

Исто тако, старешина ложионице постараће се, да се сва постројења, која стоје под његовом управом, а која су потребна за одржавање саобраћаја, чисте од снега. Ако не би имао довољно радне снаге, тражиће је од секције за одржавање пруге. У првом реду, његови радници треба да чисте снег.

4 — Када снег почне падати у толикој мери, да се треба бојати саобраћајне запреке, дужни су чувари пруге, што чешће, обилазити свој део пруге, па, ако опазе, да је, услед великог снега, пролазак на неким местима немогућан, морају поступити по чл. 35, тач. 7 овога Правилника. О томе, какав је снег опасан по саобраћај и у којој висини, чувар пруге ће се распитати и поучити од десетара пруге или од надзорника пруге.

Ако је телефонско споразумевање са суседним станицама немогућно, чувар пруге дужан је написати извештај и послати га, од чувара до чувара, најближој станици. У том извештају треба да наведе: дужину завешаног дела пруге, место запреке, каквоћу снега (ситан, крупан, тврд, збијен, мекан, влажан, смрзнут итд.), и висину снега над шинама. Када станица добије тај извештај, одмах ће о томе извести суседну станицу с друге стране завешане пруге.

5 — Станица је дужна одмах извести шефа секције за одржавање пруге о свима телефонским или писменим извештајима и сигнаlima, који су примљени с пруге, по опажању станица и возних службеника, а који се односе на стање снега и запреке саобраћаја, која се би могле наступити.

6 — Уколико то може, чувар пруге дужан је и сам да чисти већи снег по прузи и на прелазима, да би друмска возила могла лако прећи преко пруге. На прелазима преко којих саобраћају саонице, не треба снег потпуно очистити, да би саонице могле лако прећи.

Ако чувар пруге рукује и неком скретницом, треба чешће да очисти лед и снег са скретниц тако, да међу покретним деловима на скретници не сме бити ни леда ни снега. Срце скретнице и између шина вођица такође треба очистити од леда и снега.

7 — За време падања великог снега, чувар пруге треба да прегледа и телеграфско-телефонски вод, као и сигнални вод, и, у случају потребе, у свему да поступи, како је то већ раније наведено.

8 — У случају, да је воз морао стати на прузи због сметова, или какве друге препреке, и да не може путнике одвући ускоро до најближе станице, дужни су чувари пруге и њихови укућани, да путнике и железничко особље сместе у стражари, и да им буду на помоћи, уколико је то могућно и уколико им то служба допушта.

Члан 44

Поступак кад возила одбегну, или кад се од воза, за време војње, откину

1 — Када возила одбегну, дужан је службеник, који то први опазе, лично или преко других службеника, да да сигнал 13: „Одбегла возила“, и, одмах затим, да о томе обавести, телеграфом или телефоном, прву станицу и пружно особље у правцу одбеглих возила.

У овом обавештењу треба увек нагласити, да ли на одбеглим возилима има особа или не, да ли су натоварена експлозивном робом, а на двоколосечној прузи још и којим су колосеком одбегла.

Ако се предвиди, да станица неће моћи зауставити одбегла возила, дужност јој је дати даље сигнал 13: „Одбегла возила“, и о томе обавестити пружно особље и суседну станицу.

2 — Када скретничари и пружно особље дознаду, да су одбегла возила, или један део воза, онда ће, у првом реду, затворити бранике, а затим ће употребити сва средства, којима располажу, да зауставе одбегла возила.

Потребна средства и начин заустављања одбеглих возила, морају се, према приликама, примењивати за сваки поједини случај.

За заустављање одбеглих возила чувар пруге употребите, у првом реду, снопове прућа (фашине), а у недостатку ових, гранчице, шибље, траву, сено и томе слично, које ће поставити попреко преко шина. Ако тога нема, заустављање ће постићи, ако по шинама поспе песак, шљунак, земљу, ситан угаљ, гареж и томе слично у висини од неколико сантиметара и на што већој дужини. Висина посипања по шини зависи од врсте материјала, те, према томе, никада се по шини не сме посипати поменути материјал у толикој висини, да, услед тога, возила исклизну.

На пругама у паду, треба код сваке чуварске станице имати у резерви неколико снопова прућа.

Ако су чувари пруге снабдевени папучама за хватање одбеглих возила, онда те папуче треба поставити на колосек према упутствима о томе, али, увек, одмах иза састава шина, у правцу кретања одбеглих возила.

Ако чувар пруге рукује скретницом одвојног колосека, за хватање одбеглих возила мора ту скретницу одмах поставити за вожњу на одвојни колосек.

Тврде и крупне предмете као: челик, гвозђе, крупно камење, прагове или греде и томе слично, који могу избацити одбегла возила са шина, не смеју се метати по шинама, ради заустављања одбеглих возила, изузев нарочито оправданих случајева, на пример, ако се поуздано дозна, да у одбеглим возилима нема људи, а постоји могућност, да возила налете на неки воз.

Ако се, по јачини и правцу ветра, или по нагибу пруге, може закључити, да одбегла возила јуре у сусрет возу, онда воз треба одмах зауставити, и обавестити возовођу о одбеглим возилима.

Ако је заустављени воз с путницима, и он се, ма из каквих узрока, не може повући натраг, онда ће се, ако прилике допуштају, путници позвати, да изиђу из кола.

3 — Ако су одбегла возила заустављена на прузи

ма на који начин, чуварева је дужност да возила прописно заштити са обе стране, при чему треба да помогне и возно особље, ако га је било у заустављеним возилима. Затим, ако раније није дат сигнал 13: „Одбегла возила“, мора га сада дати чувар пруге. После тога, према потреби, чувар пруге мора дати један од сигнала 10, 11 или 12. Ако је телефонски сигнални вод покварен, те је споразум са суседним станицама немогућан преко телефона или сигнала, тада чувар пруге мора да однесе писмени извештај најближој станици, у коме треба да наведе километар, где су возила заустављена, колико има возила, у коме су положају, има ли видног квара и жртава.

4 — Одбегла возила могу се ухватити и локомотивом која се шаље у сусрет.

5 — Ако су се возила откинула од воза за време вожње, дужно је возно особље откинутог дела воза притегнути кочице, и чим је откинути део стао, дати звиждаљком сигнал 68: „Стој“.

6 — У случају, када предњи део продужи вожњу, јер особље на том делу не зна да је воз раскинут, чувар пруге и особље откинутог дела воза дужни су, да одмах заштите заустављени део воза и, да, са најближег места, где постоји електрично сигнално звоно, дају сигнал 13: „Одбегла возила“, ако овај сигнал није већ пре дат, од носно ако се није чуо.

После тога треба, према околностима, давати један од помоћних сигнала 10, 11 или 12, све дотле, док се не буде чула прописана потврда пријема.

7 — При раскинућу воза могу наступити ова три случаја:

а) да су откинута возила сама стала, или су заустављена. У том случају, мора воз, опрезно, ићи назад до одбеглих возила, и, када ова приквачи, продужити пут без давања сигнала електричним звоном. Ако квачење није могуће, поступиће се по чл. 35 овога Правилника;

б) да откинута возила иду за предњим делом, а није их могуће зауставити. У том случају ће први део про-

дужити пут, а машиновођа ће подешавати брзину тако, да га откинута возила стигну. Затим ће воз стати, па ће се даље поступити по чл. 35 овога Правилника;

в) да се откинута возила крећу у противном правцу, и да их није могућно зауставити. У том случају, мора предњи део код прве стражаре стати и дати сигнал 13: „Одбегла возила“, ако се тај сигнал није већ чуо. После тога, возно особље мора прегледати воз, а затим може наставити вожњу.

8 — Чувари пруге дужни су да пазе на све колосеке, који се одвајају на отвореној прузи од главног колосека, ако за то није постављено нарочито лице. Овај случај може да буде на приватним и државним колосецима за разна индустриска предузећа, шљункаре, камене мајдане, итд.

Сва кола, смештена на овим колосецима, морају увек бити заквачена између себе, и да су све кочнице на колима притегнуте. Ако на колима нема кочница, треба, ако су точкови са звездом (шпицама), једно дугачко дрво, као руду, уметнути кроз звезду оба точка једне осовине. Ако су пак точкови пуни, треба под точкове подметнути подметаче, или, ако ових нема, цепанице од дрвета и добро учврстити.

Камење и мање комаде дрвета не треба метати, јер не осигуравају добро.

Удвојеном пажњом треба чувар да врши ову дужност, кад је јак ветар, или када такав колосек има пад према прузи, за коју је везан.

VIII ОТСЕК

ВОЖЊА РАДНИЧКИХ КОЛИЦА И ДРЕЗИНА

Члан 45

Циљ вожње радничких колица

1 — Радничка колица употребљавају се за превоз материјала за одржавање пруге. Радничким колицима

могу путовати и железнички лекари ради указивања помоћи оболелом пружном особљу и члановима њихових породица.

Изузетно, радничким колицима могу путовати и бабице, али само у хитним случајевима, када их зову у помоћ при порођају железничарских жена.

2 — Строго је забрањено превозити радничким колицима страна лица. За прекршај овога прописа одговоран је вођа радничких возила.

На нормалним пругама радничка колица не смеју се приквачити возу, а на узаним пругама допуштено је радничка колица и дрезине приквачити возовима, само по одобрењу и упутствима Обласне дирекције.

Члан 46

Водство и пратња радничких колица

1 — Радничка колица смеју путовати само под водством службеника одржавања пруге, који је за то овлашћен. У хитним случајевима, ако службеника за одржавање пруге нема, може преузети водство вожње саобраћајни службеник, који је упознат с приликама на прузи и који познаје саобраћајне прописе.

Ако је службеник одржавања пруге, који прати радничка колица, нижи чином од надзорника пруге, мора имати писмено овлашћење од шефа секције за вођење радничких колица. Секција сме овластити само онога службеника, који је за то положио прописани испит код секције.

2 — Радничким колицима мора ићи толико радника, колико је довољно, да се колица могу брзо скинути с колосека.

3 — На натовареним колицима може се возити само толико лица, колико је потребно за њихово кочење.

4 — Вођа радничких колица одговоран је за сигурност лица, која се возе, и оних, који потискују колица.

Услови за вожњу радничких колица

1 — Радничка колица на пругама с нагибом већим од 5‰ морају имати кочницу.

На пругама нормалног колосека с нагибом већим од 10‰ смеју саобраћати само таква колица, која имају две кочнице, којима се коче сва четири точка.

За узане пруге, на пругама с нагибом од 5 до 15‰ могу саобраћати радничка колица с кочницом на полугу, а за већи нагиб, морају имати кочницу на вретено, којом се могу кочити сва четири точка.

2 — О вожњи радничких колица треба, по могућности обавестити пружно особље.

Пре но што радничка колица крену на пут, треба их прегледати, а нарочито треба прегледати њихове кочнице.

Радничка колица не смеју се кретати по станици без одобрења саобраћајног чиновника.

Радничка колица морају се поставити на колосек тако, да се вретено или полуга за кочење налази позади, у правцу вожње.

3 — Радничка колица смеју се кренути из станице тек по писменом допуштењу саобраћајног чиновника.

Према томе, вођа радничких колица мора у свакој станици тражити допуштење од саобраћајног чиновника, да може наставити вожњу, и мора се покоравати његовим наредбама.

4 — Саобраћајни чиновник мора вођи радничких колица издати „Пропусницу“, у коју треба унети име и звање вође радничких колица, циљ вожње, потврду да вођа има добар часовник, број свих возова, који саобраћају до прве станице (на двоколосечним пругама и на другом колосеку), евентуални саобраћај других радничких колица, и време поласка, односно доласка.

Саобраћајни чиновник мора и усмено обавестити вођу радничких колица о саобраћају.

Скретничар не сме пустити радничка колица из станице без „Пропуснице“.

Одлазак радничких колица из станице треба, телеграфски или телефонски, јавити суседној станици и пружном особљу.

5 — Ако радничка колица иду даље од једне станице, или преко више станица, онда треба на свакој станици, пре поласка, поступити према горњим прописима. Нову „Пропусницу“ није потребно издавати.

6 — Ако вожња радничких колица почиње на прузи, онда одговорни вођа радничких колица, пре но што крене с колицима, мора код најближег чувара пруге, одјавника или блокара, тражити обавештење о саобраћају возова, прегледати чуварев Стражарски дневник, и то својим потписом потврдити.

Ако пруга има телефон, мора чувар пруге, односно одјавник (блокар), пре но што да допуштење за вожњу, споразумети се бар с једном од суседних станица, и вођу колица, поред извештаја о редовном саобраћају, тачно извести и о евентуалним закашњењима наредних возова у оба правца. Ове упите и одговоре треба уписати у Стражарски дневник.

Није допуштено, ни у ком случају, поставити радничка колица на колосек, нити кренути на пут пре, но што је позвани чувар дао вођи све потребне податке о саобраћају, као и допуштење за полазак.

За радничка колица, која су смештена на прузи, далеко од станице, мора се, пре поласка на пут, у станици тражити „Пропусница“.

7 — Ако радничка колица раде између двеју станица, мора саобраћајни чиновник усмено и „Општим налогом“ о томе обавестити возовођу и машиновођу оних возова, који у станици стају, а осталих возова преко оне станице, где пре тога, последњи пут стану.

8 — После довршене вожње вођа мора предати „Пропусницу“ надзорнику пруге, који је првом поштом шаље својој надлежној секцији.

Члан 48

Опрема радничких колица за вожњу

Вођа радничких колица мора имати службени часовник, који тачно ради, звиждаљку и Извод из реда вожње, прописан за пружне чуваре.

Осим тога, радничка колица морају бити снабдевена најмање једном сигналном заставицом, црвеним сигналним котуром и са шест комада праскалица; а ако се вожња не би могла свршити пре мрака, или ако је магла, вејавица, итд. онда морају имати две сигналне светиљке, да би се сигнали могли истакнути у оба правца.

Члан 49

Саобраћај радничких колица на прузи

1 — Вођа колица дужан је, најмање на 15 минута пре поласка воза из кога било правца, уклонити радничка колица с колосека и поставити их бар на два метра далеко од спољашње шине.

2 — Када се чује сигнал електричног сигналног звона, према којем се на колосеку, којим путују радничка колица, може очекивати воз, или ако се чуо сигнал 13: „Одбегла возила“, или сигнал 9: „Зауставити све возове“, онда морају чувари пруге, одјавници (блокери), зауставити радничка колица и обавестити особље о сигналу, и, ако треба, захтевати, да се радничка колица избаце са колосека.

3 — Брзина колица сме бити само толика, да се могу зауставити на даљини од 80 м. Брзину треба смањити код путних прелаза, нарочито, ако се ови налазе у кривини или у усеку; уопште, свуда где је видик спречен.

Ако су колица натоварена, смеју ићи брзином човечјег хода.

Пошто се на већим станицама чешће маневрише, дужан је вођа колица задржати их пред границом маневрисања, и пут наставити тек по одобрењу скретничара.

реву, пославши пред колицима једно лице на 80 м удаљености.

Скретничари, чувари пруге, одјавници (блокери) морају у свој Сигнални — Стражарски дневник забележити полазак и пролазак радничких колица, као и време, када су скинута с колосека, и када су постављена на њега.

Радничка колица, дрезине, итд. смеју прелазити преко изолованих шина (шински контакт) само онда, ако су одговарајући стални сигнали постављени на „Стој“.

4 — Забрањено је кретање колица отискивањем моткама или ногама.

5 — У тунелима, који се налазе у кривини, или у којима је видик спречен, мора пред колицима ићи радник са светиљком, или запаљеном буктињом на удаљености од 80 метара.

Све, докледог колица не изиђу из тунела, сме на њима бити само онај, који рукује кочницом; остали радници, осим оних који гурају, морају ићи поред тунелског зида, увек ван колосека.

Ако је могућно телефонско споразумевање између уласка у тунел и изласка из тунела, „Гласник“ може изостати.

6 — Ако се између двеју станица на истом колосеку креће више радничких колица у истом правцу, смеју ићи једна за другим у размаку од најмање 200 метара.

7 — Радничка колица могу се квачити између себе само изузетно, и то, ако је квачење тако поуздано, да нема опасности за пратиоце.

8 — Ако радничка колица треба задржати на колосеку, на једном месту пруге, дуже од 5 минута, или ако се с њима ради дуже времена, крећући се напред и назад, морају се заштитити у оба правца онако, како је прописано за возове. У случају, да за њима иду друга колица, морају се прва колица заштитити, чим стану.

9 — Ако се радничким колицима превозе лица, она

ће сести тако, да не заузму место на предњој или задњој чеоној страни колица.

Радници који рукују кочницама, заузеће места у куту поред кочнице.

10 — Ноћну вожњу колицима треба избегавати коликогод је могућно.

11 — Због вожње колица не треба руковати сталним сигналим.

Члан 50

Осигурање радничких колица када стоје на прузи, или у станици

1 — Радничка колица, заустављена на прузи, или остављена на станичном колосеку, морају се закочити или осигурати папучама, или подметачима, да не би одбегла.

2 — Радничка колица, која, после свршенога посла или путовања, остају на прузи, морају се избацити са колосека код стражаре, или некога другог места, да буду стално под надзором, и ако имају кочницу, укочити их.

3 — Радничка колица морају се држати на оним службеним местима, која су за то одређена, те их треба држати под надзором, да их не могу употребити непозвана лица. Ако нема надзора, треба их, по могућности, причврстити ланцем и катанцем.

Члан 51

Саобраћај радничких колица када су натоварена експлозивом, или муницијом

1 — Колица, натоварена експлозивном робом или муницијом, могу се само тако отправити, ако их прати службеник одржавања пруге, за то овлашћен, и који је морао положити испит бар за чувара пруге.

2 — Експлозивни предмети смеју се превозити само дању, а брзина колица тада не сме бити већа од 8 километара на сат.

Између двеју суседних станица смеју се налазити само једна колица, натоварена таквом робом.

Експлозивна роба сме се између двеју станица превозити онда, када уопште, нема возова, између двеју станица, да се колица не би морала дизати са колосека, или да не дође до укрштавања на двоколосечним или паралелним пругама.

На таквим колицима треба понети воде, како би се, у случају потребе, поливањем избегло загревање ћуткова.

Пушење на тим колицима или у њиховој близини најстроже је забрањено.

3 — Код јављања поласка овако натоварених радничких колица, треба суседној станици и пружном особљу нагласити, да су натоварена експлозивном робом.

Члан 52

Вожња ручних дрезина и других сличних возила

1 — Прописи, који се односе на вожњу радничких колица, важе и за кретање ручних дрезина, троколица и других сличних возила с разликом, да дрезине не морају носити сигнални котур.

2 — За вожњу пружним троколицама, која су удешена за вожњу само једног лица, потребна су од средстава, прописаних у чл. 48, само: звиждаљка и Извод из реда вожње, прописан за пружне чуваре.

Пошто надзорници пруга предузимају вожње пружним троколицама, у циљу изненадне контроле пружног особља и пружних радника, то, приликом вожње пружним троколицама, није потребно одлазак троколица из станице, телеграфски или телефонски, јавити суседној станици и пружном особљу.

Члан 53

Одредбе о употреби и руковању моторних дрезина и пружних аутомобила

1 — Моторне дрезине (пружни аутомобили) су двојаче: лаке и тешке.

2 — *Лаке моторне дрезине* (лаки пружни аутомобили) су оне, које се на отвореној прузи, на местима зато одређеним, могу брзо (1—2 минута) дигнути са колосека. Те дрезине имају вретенасту дизалицу, којом руковалац (шофер) дрезину сâм лако дигне са колосека, или коју два човека такође лако дигну са колосека.

3 — *Тешке моторне дрезине* (тешки пружни аутомобили) су оне, које због велике тежине два човека не могу дићи с колосека, и које немају вретенасту дизалицу.

4 — На моторну дрезину (пужни аутомобил) треба ставити таблицу, на којој је означен тип дрезине (лака или тешка), односно аутомобила, и највећа допуштена брзина вожње у километрима на сат и у метрима на минут, као и колико се лица на њој сме возити.

Члан 54

Лаке моторне дрезине и лаки пружни аутомобили

1 — Моторном дрезином (пужним аутомобилом) може управљати само управљач, тј. оно лице, које је положило испит о управљању моторном дрезином и добило овлашћење за управљање. Без таквог овлашћења, нико не сме покретати моторну дрезину односно пружни аутомобил. Осим тога, управљач мора положити и испит из Сигналног и Саобраћајног правилника.

2 — Моторну дрезину и пружни аутомобил могу редовно употребљавати само органи за одржавање пруге у својем подручју, органи главних радионица на пругама, које спадају под радионицу са стовариштима (депоима) возних средстава, а органи других службених струка или лица, која нису у служби државних железница, само по нарочитом допуштењу Обласне дирекције. У овом случају, моторну дрезину, или пружни аутомобил, мора пратити инжењер или надзорник пруге дотичне секције за одржавање пруге.

3 — Моторном дрезином не сме се, осим потребног материјала за мазање и потребних опремних предмета, превозити никакав други материјал или предмети.

4 — Забрањено је моторне дрезине, или пружне аутомобиле, међусобно скопчати, или им прикопчати које друго возило.

5 — Две моторне дрезине, или два пружна аутомобила, могу узастопце ићи само на удаљености од 200 м једна од друге. Ако две или више моторних дрезина (или пружних аутомобила) разних брзина крећу узастопно, онда увек напред креће она, веће брзине.

6 — Управљачи моторне дрезине (или пружног аутомобила) као и само возило, морају, за време вожње, имати иста сигнална средства, која су прописана и за радничка колица осим сигналног котура. Ноћу се морају на моторној дрезини истакнути исти сигнали, који су прописани за радничка колица. Осим тога, мора бити на моторној дрезини (аутомобилу) ручна сигнална светиљка с белим и црвеним стаклом као резерва.

7 — Моторна дрезина (или пружни аутомобил) сме поћи на пут само с „Пропусницом“ према прописима за радничка колица.

8 — Станица мора одлазак моторне дрезине (аутомобила), телеграфски или телефонски, јавити суседној станици и пружном особљу. Пужно особље мора то записати у Стражарски дневник.

9 — За вожњу лаке моторне дрезине (аутомобила) не треба давати полазне сигнале електричним сигналним звоном, нити руковати сталним сигнаlima.

10 — На једноколосечним пругама, или на двоколосечним пругама при једноколосечном саобраћају, моторна дрезина (аутомобил) мора приспети у станицу 5 минута пре редовног поласка воза из супротног правца, а најмање 10 минута пре приспећа узастопног воза, који следи моторну дрезину (аутомобил).

Ако моторна дрезина (аутомобил), ма из којих разлога, не би могла стићи у одређено време у станицу, вођа мотора мора избацити дрезину (аутомобил) са колосека и то бар 5 минута пре поласка воза из станице.

11 — На двоколосечној прузи лака моторна дрезина (аутомобил) може возити и по неправилном колосеку. Мењање колосека на прузи такође је допуштено,

ако се то може благовремено извршити обзиром на саобраћај возова.

12 — У осталом важе и за лаку моторну дрезину (аутомобил) одредбе чл. 49 и 50

Члан 55

Тешке моторне дрезине и тешки пружни аутомобили

1 — Моторне дрезине и пружни аутомобили, које је, због велике тежине, немогућно дићи с колосека, имају се сматрати возом, и на њих се имају применити сви прописи, који се односе на саобраћај возова.

Ако се поквари сигнална справа моторне дрезине (пружног аутомобила), и ако је видик у даљину слободан, може се вожња наставити с повећаном опрезношћу. Али, ако се у даљину не види даље од 200 метара, дужан је возовођа са ручним сигналним средствима ићи испред моторне дрезине (пружног аутомобила), која ће га до наредне станице опрезно следити на удаљености зауставног пута. Ако се сигнална направа у првој наредној станици не може оправити, нити другом заменити, моторна дрезина (пружни аутомобил) не сме даље возити.

2 — У случају, да је код лаких моторних дрезина (аутомобила) покварена вретенаста дизалица, те је стога дизање с колосека немогућно, лака моторна дрезина (аутомобил) такође мора саобраћати као воз, тј. треба ју сматрати као тешку.

3 — Тешку моторну дрезину, односно тешки пружни аутомобил, треба, за времена, увести као ванредни воз по подесној траси, о чему све особље, којег се тиче, мора бити благовремено обавештено.

Кретање таквих возова мора се објавити пружи полазним сигнаlima, како је прописано за возове.

4 — Да се не доведе у забуну ни саобраћајно ни пружно особље, забрањена је вожња моторној дрезини по неправилном колосеку на двоколосечној пружи. Ако је један колосек затворен, па је вожња само по једном

колосеку, важе одредбе за саобраћај на једноколосечној пружи.

5 — Ако оваква моторна дрезина (аутомобил) саобраћа за потребе секције за одржавање пруге, односно главне радионице, мора је пратити инжењер дотичне секције, односно радионице, који има испит саобраћајне службе, и који преузима све дужности возовође. Ако, пак, вози у другом циљу, мора имати редовног возовођу, ако управљач мотора нема испита за возовођу.

IX ОТСЕК

САОБРАЋАЈ НА ДВОКОЛОСЕЧНИМ ПРУГАМА

Члан 56

Опште одредбе

1 — На двоколосечној пружи морају возови истог правца, редовно, саобраћати по оном колосеку, који је за тај правац одређен, и који се за тај правац и назива „Правилни колосек“.

Од овога правила сме се отступити само у изванредним случајевима.

2 — Ако између двеју станица на двоколосечној пружи сви возови саобраћају само по једном колосеку, онда треба на томе делу пруге применити одредбе, које су прописане за једноколосечни саобраћај. Код оних возова, који возе по неправилном колосеку, треба применити оне сигнале, који су прописани за кретање по неправилном колосеку.

3 — Ако возови, ма из ког узрока, морају саобраћати по неправилном колосеку, онда о томе треба, унапред, обавестити станице и све пружно особље.

Члан 57

Предвиђена вожња по неправилном колосеку

Ако је вожња по неправилном колосеку предви-

ђена, тј. ако је већ унапред одређено време (сат и минут) или број воза, иза којег ће на дотичној двоколосечној прузи сви возови саобраћати по једном колосеку, Обласна дирекција мора за тај део пруге саставити ред вожње и благовремено га издати с потребним наређењима заинтересованим службеницима. Таквим редом вожње предвиђена укрштавања у станицама сматрају се као редовна, и, према томе, закаснили возови отправљају се по нарочитим одредбама.

Ако се да предвидети, да ће вожња по једном колосеку трајати дуже времена, може се одобрењем Генералне дирекције одредити, да се на тој прузи, или на том делу пруге, саобраћај у целисти (тј. и у погледу сигнализације и руковања просторним сигнаlima) врши као на једноколосечној прузи.

На пругама са блоковним уређајем треба везу просторних сигнала прекинути, па ће возови саобраћати као у одјавном размаку.

Члан 58

Непредвиђена вожња по неправилном колосеку

Ако је, непредвиђено, наступила потреба за вожњу по неправилном колосеку, и ако није могућно, унапред, обавестити пружно особље о саобраћају по неправилном колосеку, онда, први воз, који се отправља по неправилном колосеку, мора тако лагано возити, да се пружно особље и радници на прузи могу с воза о томе обавестити.

X ОТСЕК

ЗАТВАРАЊЕ КОЛОСЕКА

Члан 59

Појам затварања колосека

1 — Под затварањем колосека разумеју се оне мере, које се предузимају за чување сигурности саобраћаја, када се нека пруга (колосек) искључи из употребе.

2 — Затварање колосека може бити *предвиђено* и *непредвиђено*.

Члан 60

Предвиђено затварање колосека

1 — Предвиђено затварање колосека одређује се онда, када, због намераваних радова на прузи, или на извесним објектима на прузи, настане потреба, да се неки колосек, било делимично, било потпуно, привремено искључи из употребе.

2 — Ако се предвиђа, да ће се прекид колосека завршити за време паузе између саобраћаја двају возова, онда је довољно, да се непроходно место заштити у оба правца. Али, ако би тај прекид колосека трајао дуже времена, онда, осим тога, треба поступити по прописима чл. 61 овог Правилника.

3 — Шеф секције ће известити чувара пруге о сваком предвиђеном затварању колосека.

Члан 61

Непредвиђено затварање колосека

1 — Под непредвиђеним затварањем колосека разумеју се све оне мере, које су потребне, када један део пруге, неочекивано, постане неупотребљив, те се по колосеку не може возити.

У таквим приликама непроходно место мора се одмах заштитити са обеју страна.

2 — Ако наступи прекид колосека између двеју станица, па иако се сметња може уклонити пре доласка првог воза, дужан је службеник, који је први сазнао за прекид, да одмах заштити то непроходно место, а затим да електричним сигналним звоном да сигнал 9: „Зауставити све возове“ и, да о тој сметњи, на најбржи начин, извести бар једну од суседних станица.

Ако је на двоколосечној прузи наступио прекид само на једном колосеку, онда се не сме дати сигнал 9: „Зауставити све возове“, него се непроходно место

мора само заштитити, а затим, на најближи начин, извести бар једну од суседних станица.

У извештају мора се тачно означити место, обим и узрок сметње, а на двоколосечним пругама још и који је колосек непроходан.

3 — Старешина оне станице, која је добила такав извештај, дужан је о прекиду, телеграфом (телефоном), одмах извести станицу с друге стране прекида и обе диспозиционе станице. Тих станица је опет дужност, да, без одлагања, о томе обавесте све своје заинтересовано особље, и да предузму потребне мере за обезбеђење саобраћаја.

Осим тога, дужност је старешине оне станице да телеграфом одмах обавести надлежне надзорне органе одржавања пруге (шефа секције и надзорника пруге), назначујући узрок сметње и вероватно време трајања.

Члан 62

Мере безбедности за време док је колосек затворен

1 — Без обзира на мере, које станице морају предузети, дужност је службеника за одржавање пруге, да непроходно место на прузи, због кога се известен колосек затвара, заштите према прописима Сигналног правилника.

Кад је колосек затворен у станици, онда место прекида треба означити са обеју страна сигналом „Стој“, који се, у том случају, поставља на средини колосека.

2 — Како у почетку, тако и на завршетку затварања колосека, дужан је шеф секције, или његов заменик, бити на лицу места и давати потребна наређења.

Код крајних прекида пруге, довољно је да је присутан надзорник пруге, или који други службеник одржавања пруге.

3 — Ако је, при затварању колосека, уједно одређено и време, колико ће оно трајати, онда тај рок треба одржати.

Отварање колосека мора шеф секције, или његов

заменик, јавити обема станицама, и у овом случају, као и у оном, када није одређено време, докле ће колосек остати затворен.

Ако шеф секције, за време рада, утврди, да се одређени рок неће моћи одржати, мора о томе извести чувара пруге и станице писменим извештајем или телефоном.

XI ОТСЕК

ОДРЖАВАЊЕ ПРУГЕ

Члан 63

Општи преглед стања пруге

Овим Правилником прописане су дужности, које чувар пруге мора да извршује. Ако чувар пруге, при обилажењу деонице, нађе неке мање недостатке, које сам може да поправи, урадиће то одмах, придржавајући се и осталих одредаба овога Правилника, уколико то има везе са тиме. Ако су нађени недостатци опасни по безбедан саобраћај, дужан је чувар пруге, пошто претходно прописно заштити ово место, да одмах извести најближу станицу и да настане, да ову опасност најхитније отклони, сам или помоћу околних чувара пруге и десетара пруге са радницима. Како ће поступати при већим кваровима и сметњама на прузи, које би могле угрозити безбедан саобраћај, о томе је већ напред наведено.

Члан 64

Одржавање доњег строја

1 — Код доњег строја пруге треба нарочито pazити, да горња површина доњег строја и банкети и жаркови за одвод воде, остану у свом нормалном и правилном облику, а косине (стране усека и насипа) да нису поремећене и да не показују испупчења или пукотине, услед чега би могло доћи до изненадног клизања усека

или насипа. Јаркове треба марљиво чистити, да се не заспу, нарочито после већих киша и отопљеног снега.

2 — Пажљиво и чешће треба чувар пруге да осматра сва она места на прузи, на којима би се могло десити одроњавање земље или камења, или се као таква показују. О примећеним сумњивим местима и стенама треба одмах известити старешину.

3 — Чувар пруге треба да достави старешини сваки недостатак, који опази и на грађевинама или на неком техничком објекту ма које врсте. Искварене делове, ако може, сам ће наместити или изменити, а за недостаје делове треба да јави да се допуне новима.

4 — На дрвеним или провизорним мостовима чувар пруге треба увек добро да притеже завртњеве и пијавице (кланфе). Ако чувар пруге примети, да су се поједине греде помакле са свог места, пресавиле или напсле, дужан је о томе да извести своје старешине, а, ако је још и опасно за вожњу, да одмах заштити место по одредбама овог Правилника и о томе одмах да извести околне станице и старешину.

Ако се на гвозденим мостовима поједини делови савију, попусте, прсну или преломе, одмах о томе треба да јави својим старешинама.

На наслоне и на под моста такође мора чувар пруге добро да пази. Варницу, која је пала на дрвени мост, дрвени провизориум или дрвени под ма кога моста, треба одмах уклонити или угасити. Зато треба да су судови за воду (бурад, каде итд.), који су код моста, увек пуни воде, нарочито у летње месеце.

5 — Снег са пода и дрвених греда на мосту треба чувар пруге брижљиво да чисти. А тако исто и са свода тунела и са крила портала треба лед и снег увек обити и уклонити.

6 — Велику пажњу чувар пруге треба да обрати на бранике, опомене, падоказе, километарско и хектометарско коље, гранично камење, као и на све остале знаке дуж пруге. Њих треба држати непрестано под надзором и у добром стању, а сваки квар одмах доставити своје старешини.

Код браника, нарочито оних на потег, треба пазити, да се лако и добро затварају, а ако се откинула жица или ланац, треба то одмах завезати. Док се механизам за браник на потег оправља, чувар пруге треба, по могућству, да га руком затвара.

7 — Чувар пруге мора да обраћа пажњу и на дрвене плотове и живе ограде, па ако су се покварили, да их оправи шта може, а што не може да јави старешини.

Тako исто, чувар пруге мора надгледати и чувати оно дрвеће, воћке и шибље, који су на железничком земљишту, и ако оно не служи за ограду. Оно дрвеће чије би гране улазиле или сметале у слободном простору ширине пруге, треба чувар пруге, још пре пролећа, да окреше.

8 — Код водова за струју високог напона, који прелазе преко пруге, или се налазе у близини телеграфских, телефонских и сигналних водова, чувар пруге треба да пази, да жице водова за струју високог напона нису прекинуте, или изолатори поломљени, те да, услед тога, не би дошло до додира са струјом високог напона.

Строго је забрањено додиривање жица вода за струју високог напона, као и оних жица телеграфских, телефонских и сигналних водова, и других металних предмета, који су у додиру са жицама вода за струју високог напона, пошто је то опасно по живот.

Сваки квар у овоме има чувар пруге одмах да пријави најближој станици, која ће о томе обавестити надзорнике телеграфа и пруге.

Члан 65

Одржавање горњег строја

1 — Чувар пруге дужан је да пази, да шине у колосеку леже у правој линији и да су кривине правилне. Састави шина морају бити добро спојени везицама.

На саставима не смеју бити велики отвори (фуге), нити сме, на унутрашњој страни саставака, да буду углови или искакања једне шине ван правца друге.

Сплjoштене шине, ако се њима сужава правилна ширина колосека, треба пријавити надзорнику пруге, да ове измени или да тај сплjoштени део отсече секачем.

Преломљене шине морају се, без одлагања, најбрже изменити, а, док се не замене, по њима воз може ићи само „Лаганом возњом“ и то само тада, ако је прелом привремено, претходно осигуран за „Лагану возњу“ преко њега. Зато ће чувар пруге, кад нађе прслу шину, прво заштитити место прелома шине са обе стране, на прописној даљини, сигналом 18 „Стој“ и са праскалицама, па, затим, ако може, настаће, да, провизорно, оспособи, ово место за лагану возњу. По том ће задржати само први воз и саопштити узрок заустављања, после чега ће машиновођа пресудити, да ли ће преко дотичног места прећи.

Ако нађени недостатак и квар чувар пруге не може сâм да оправи, мора најхитније да заштити место по прописима, а по том хитно да извести десетара и станицу, која ће извести надзорника пруге, а десетар и надзорник пруге настаће, да се ово што пре оправи.

Прагови треба да су добро подбијени и здрави; а труле, напрсле и нагореле прагове треба одмах изменити. Подлогу прагова (застор) увек добро прегледати после кише и јаке воде, да није шљунчани застор под праговима однесен водом. У том случају, треба колосек прописно заштитити, док се шљунак (туцаник) не донесе и прагови не подбију.

Везице морају да су добро приљубљене уз шину и на унутрашњој страни не смеју стрчати, да их венац од точка не закачи.

Подложне плочице морају да леже чврсто на пругу и не смеју се клатити.

Ексери морају да су исправни, добро укуцани, и да добро држе, а ако су тирфони уместо ексера, треба да су исправни, добро и чврсто завијени, да добро држе, као и да чврсто налажу на шину.

2 — При сваком обилажењу пруге чувар пруге дужан је да прегледа, да ли се колосек није слегао и да се, услед тога, нису шине помериле из свога положаја.

3 — Сваки недостатак или квар око ексера, тирфона, завртњева на везицама, на подложној плочици и сличним ситним деловима горњег строја, мора чувар пруге, сâм или уз припомоћ суседног чувара пруге, да оправи, употребљавајући за то материјал који собом носи, или који има код стражаре у резерви. А само за већу оправку на горњем строју, као: за измену шина, измену прагова, дизање и утеривање колосека у исправно стање, итд., обратиће се надзорнику пруге или десетару, који мора ово одмах да оправи са дружинским радницима.

Када чувар пруге тражи помоћ од надзорника пруге или десетара, преко телефона или писмено, дужан је извештавајући га о квару на коме је месту, да га извести и о томе, шта је од материјала потребно да понесе собом, ако тога материјала нема код чуварске стражаре. Нарочито водити рачуна, кад треба изменити прслу или прслу шину, да се десетару јави тачно, тип шине и њена тачна дужина, као и да ли је напрсла или прсла шина у кривини или у правцу.

Све ово, што чувар пруге буде тражио од надзорника пруге или десетара, преко телефона или писмено, забележиће у свој Стражарски дневник или Бележну књигу, а о свему ће најхитније извести и надзорника пруге, ако од њега то није тражено.

4 — Чувар пруге дужан је, да цбуње и крупан коров, који расту по колосеку, бржљиво чупа и чисти. А траву ће чистити уколико то Обласна дирекција нареди.

5 — Ако се чувару пруге додели и послуживање скретнице, као и паљење сигнала на скретници, на отвореној прузи, чувар пруге мора све делове скретнице и сигнала на скретници, одржавати у чистом и исправном стању. Нарочито треба да пази:

а) да се језици скретнице добро приљубљују уз главну шину, да су јастучићи скретнице чисти и добро подмазани, и да језици потпуно и равномерно налажу на свима јастучићима;

б) да се између језичака и главне шине не налазе никакви предмети (гвожђе, камен, песак, дрво, лед или

снег, итд.). Тако исто, да се између шина вођица и главне шине, као и на жљебовима срца не налазе никакви предмети и да буду чисти;

в) да сигнал на скретници, поред одржавања у чистоти, мора увек тачно да сигналише и да одговара положају скретнице;

г) да скретничка брава, ако је има, буде увек закључана за нормални положај скретнице, ако се преко скретнице не маневрише.

Члан 66

Одржавање зграда и других објеката

1 — Чувар пруге дужан је, да стражару и споредне зграде око стражаре увек држи у исправном и чистом стању. Кречење (белење) ових зграда изнутра и ситне оправке које сам може да уради, извршиће чувар пруге у слободном времену, а потребан материјал за ово добиће од надзорника пруге.

Чувар пруге не сме у близини стражаре, или на тавану стражаре, држати никакве лако запаљиве предмете.

Чувар пруге дужан је, да нарочиту пажњу обрати на чисто држање бунара и простора око овога. Ђубришта морају бити што даље од бунара и на скривеном месту.

2 — Сваки већи недостатак или квар код напред наведених објеката, ако сам не може да оправу, мора чувар пруге, што пре, пријавити надзорнику пруге.

Члан 67.

Чуварева дужност код већих послова за одржавање

Ако старешине одреде чувара пруге у помоћ код већих послова за одржавање, дужни су чувари пруге да раде марљиво и да слушају десетаре и старије. Прописано радно време за раднике важи, у овоме случају, и за чувара пруге.

Члан 68

Надзор над радницима и пословима

1 — При раду на регулисању колосека, или на другом раду око одржавања, који би се изводио у слободном времену између два воза, што би иначе било опасно по саобраћај возова, као на пр.: измена шина, измена прагова, прекивање колосека, веће дизање нивелете, мењање мостова или њихова оправка, итд., надзорник пруге или десетар известиће о томе околне станице и чувара пруге.

Такве послове никад није слободно почети пре но што су истакнути прописани заштитни сигнали на обема странама. Ови сигнали могу се уклонити тек, када се посао потпуно заврши. Ово правило се мора увек извршивати, па било да се очекује воз за време рада или не.

За време трајања ових радова чувар пруге ће зауставити сваки воз.

2 — Чувар пруге мора увек да зна, шта се ради на његовом делу пруге. Ако му о раду није јављено, треба да се о томе сам обавести, приликом обиласка пруге.

3 — Чувар пруге уколико му то редовна дужност допушта, треба да надгледа железничке раднике, ако не би био присутан надзорник пруге или десетар, да радници марљиво раде за све радно време и да материјал не расипају и да пажљиво рукују справама. Том приликом, чувар пруге ће упознати раднике са саобраћајем возова и настаће да се употребе сигнали потребни за безбедност рада и саобраћаја.

Раднике, који не раде добро и марљиво, треба јавити старешини.

4 — Када чувар пруге ради са дружином место десетара пруге, дужан је да запише у десетарски бележник, који му је дат, колико радника сваког дана ради на његовом делу пруге. Раднике треба двапут дневно записивати и то ујутру и после подне, увек пред почетак рада.

Раднике код ванредних догађаја, и који не раде за надницу, бележити посебно, ако се друкчије не нареди.

Радника, који се удаљио са рада, иако је већ за-

писан, као и раднике, који неће да раде, или слабо раде, прибележити и јавити надзорнику пруге.

Бележници треба да су увек чисти и не сме се ништа у њима брисати или брљати. У њима не сме ниједан ред да остане празан.

Завршне одредбе

Овај Правилник ступа на снагу од 1 августа 1933 године.

ПРИЛОЗИ

Југословенске државне железнице

Бележна књига за чувара пруге — опходара

Величина 12×19 см.

Југословенске државне железнице

Дирекција .....

Секција за одржавање пруге у .....

Опходна пруга ..... од км ..... до км .....

Бележна књига за чувара пруге — опходара бр. ....

На основу ове књиге ниже наведени чувари пруге имају права на слободну возњу у возу између доле наведених станица у службеним колима особних и теретних возова у циљу вршења службе.

Презиме и име	Службени чин	Својеручни потпис	Жиг и потпис шефа секције

Од станице ..... до станице .....

Жиг секције:

Прилог II (страна лева)

Дана ..... месеца .....

Обавештења о кретању возова						
Воз број		Промет примљен на знање				
у саобраћају	изостаје	у		од станице, стајаишта, стражаре, блокарнице (потпис лица)		
		сат	мин.			

Горње обавештење о кретању возова примио од чувара					
у		десетар, чувар усека, мостова, тунела и др. (потпис)	у		десетар, чувар усека, мостова, тунела и др. (потпис)
сат	мин.		сат	мин.	

Код опхода пруге нашао упослених							
у		км	радника	у		км	радника
сат	мин.			сат	мин.		

Примо-предаја службе					
у		Примио	у		Предао
сат	мин.		сат	мин.	

Прилог II (страна десна)

године 193_____

Код опхода пруге пролазио станицу, постају, блокарницу, стражарницу број	Сат	минут	Потпис дежурног службеника	Опход прекинуо ради вршења службе или рада на пруги. Означити место и време задржавања
Опис ванредних догађаја :				Потпис контролних органа

Дирекција _____

Пруга .....

Десетарска деоница бр. ....

Секција за одржавање пруге

Чуварска деоница бр. ....

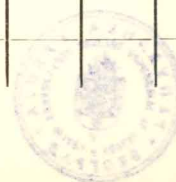
Стражара бр. ....

К њ и г а

ИНВЕНТАРСКИХ ПРЕДМЕТА И МАТЕРИЈАЛА

У овој се књизи воде засебно инвентарски предмети а засебно материјал, или ће се водити у посебној књизи инвентар, а у посебној материјал.

(Величина 12×19 см)

[illegible]

Дирекција

Пријава о иступу

противу прописа Закона о железницама јавног саобраћаја

Потписани службеник Дирекције државних железница,
положивши заклетву на свој чин

(навести звање)

по закону пред надлежним Краљевским властима, потвр-
ђује следећи иступ, противу прописа Закона о железни-
цама јавног саобраћаја.**ОПИС ДОГАЂАЈА**

1. Презиме, име и место становања окривљеног:

2. Датум и место где је кривица учињена и опис
кривице:

3. Приближна штета коју је кривац учинио:

193. год.

у

Шк. Ј. 36 367

Име и презиме
службеника који је кривицу утврдио:

(Величина 21x34)